

Kandidatafhandling Cand.merc.aud.

Aalborg Universitet 2008

SE-selskabet

- Med fokus på stiftelsesprocessen

Morten Christensen



2008

Forord

Denne afhandling er udarbejdet i forbindelse med afslutningen af revisorkandidatuddannelsen cand.merc.aud. ved Aalborg Universitet.

Afhandlingen er skrevet inden for fagene Erhvervsret og Omstruktureringer ud fra et selvvalgt emne.

Inspirationen til dette emne kommer fra en kursorisk gennemgang af mulighederne for at oprette et SE-selskab, som jeg fik gennemgået til en forelæsning. Der blev interessen for SE-selskabet vakt, og da der ikke var skrevet meget litteratur om emnet, blev interessen for emnet blot større. Af litteratur fandtes der primært Prof. Erik Werlauffs bog ”SE-selskabet – det europæiske aktieselskab” fra 2002 samt en række artikler fra forskellige tidsskrifter, som behandler forskellige grene af emnet. Det meste litteratur var dog skrevet før 8. oktober 2004, den dag det blev muligt at oprette et SE-selskab. Siden da er Jan Schans Christensen & Sanne Dahl Laursens bog ”Det Europæiske Selskab” fra 2007 udkommet. Begge bøger indeholder en omfattende behandling af forordningen bag SE-selskabet.

Jeg ønsker med denne afhandling, at give et indblik i de forhold, som man skal være særlig opmærksom på, såvel de teoretiske som de praktiske, hvis man overvejer at stifte et SE-selskab.

Afhandlingens problemformulering er godkendt af vejleder Gitte Søgaard.

Aalborg, den 29. august 2008

Morten Christensen

Indholdsfortegnelse

Forkortelser.....	5
Executive summery	6
Del I.....	9
Indledning.....	9
Problemformulering	11
Afgrænsning	14
Metode.....	16
Grafisk model af opbygningen af afhandlingen	18
Del II.....	19
Indledning.....	19
Forordningen	19
Historie	20
Formål.....	22
Generelle bestemmelser for SE-selskabet	23
Forordningens retskildehierarki.....	24
Muligheden for flytning af SE-selskabers hjemsted på tværs af landegrænser.....	25
Skattemæssige konsekvenser af grænseoverskridende hjemstedsflytning.....	27
Regnskabsmæssige konsekvenser af grænseoverskridende hjemstedsflytning.....	28
Hjemstedskrav i modstrid med etableringsretten i Traktaten.....	29
Grænseoverskridende fusion	31
Renvoi-teknikkens betydning.....	33
Selskabsdirektivernes indvirkning.....	34
SE-selskabets struktur og ledelsesforhold.....	35
Det tostrengede system.....	36
Det enstrengede system	37
Det danske system	37
Konsekvenserne af valgfriheden	38
Medarbejderindflydelse i SE-selskaber	40
Delkonklusion.....	43
Del III	45
Indledning.....	45

Motiver bag stiftelse	45
De teoretiske	45
De praktiske	47
Introduktion til stiftelsesmetoderne	50
Kan kun stiftes af juridiske personer	51
Kravet om det grænseoverskridende element.....	52
Grænseoverskridende fusion	53
Stiftelse af holdingselskab	57
Stiftelse af fælles datterselskab.....	61
Omdannelse af selskab	64
Stiftelse af eget datterselskab	66
Skuffeselskaber.....	67
Delkonklusion.....	69
Del IV	71
Konklusion	71
Litteraturangivelse	75
Bøger	75
Artikler	75
Domme	77
Lovgivning	77
Anden litteratur.....	77
Bilag 1: Oversigt over stiftede SE-selskaber.....	80

Forkortelser

NTS	Nordisk tidsskrift for selskabsret
R&R	Revision & Regnskabsvæsen
SE	Societas Europea
EU	Den Europæiske Union
ASL	Aktieselskabsloven
ApSL	Anpartsselskabsloven
SEL	Selskabsskatteloven

Executive summery

Med rådets forordning (EF) nr. 2157/2001 af 8. oktober 2001 om statut for det europæiske selskab (SE) og rådets direktiv 2001/86/EF af 8. oktober 2001 der fastsætter de supplerende bestemmelser for så vidt angår medarbejderindflydelse, blev der åbnet for et nyt kapitel i den europæiske selskabsret.

Forordningens formål er at skabe en ensartet selskabstype, der skal være gældende i hele fællesskabet.

Forordningen introducerede begreber som grænseoverskridende hjemstedsflytning og grænseoverskridende fusion, som ikke tidligere har været tilgængeligt i selskabsretten. Efterfølgende er grænseoverskridende fusion også blevet muliggjort via 10. selskabsdirektiv, hvorved SE-selskabet har mistet eneretten herpå, og dermed også et af motiverne for at stifte et sådan selskab.

Forordningen gør i stor grad brug af renvoi-teknik, hvor der henvises til national ret. Det skyldes, at det på flere punkter ikke har været muligt at nå til enighed om bestemmelserne. Der vil derfor være forskel på der bestemmelser der gælder for to ellers identiske SE-selskaber, hvis de er beliggende i forskellige medlemslande.

With the Council Regulation (EU) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE) and the Council directive 2001/86/EU of 8 October 2001 which determines the complements concerning involvement of employees, a new chapter in European company law.

The purpose of the regulation is to create a uniform type of company, which will be valid throughout the whole community.

The regulation introduces conceptions such as cross-border transfer of registered office and cross-border merges, which earlier wasn't possible in the company law then in force. Subsequent cross-border merges was made possible through the 10th Council directive, where the SE-company lost the monopoly on this, and therefore also one of the motives for forming such a company.

The regulation uses the renvoi-technic to a considerable extent, where it refers to the national law. This is due to the lack of agreement on several respects. For that reason there will be differences in the rules applying for two otherwise identical SE-companies, if they are seated in different member states.

SE-selskabet er også kendetegnet ved, at der ved stiftelsen skal tages stilling til om ledelsesstrukturen i selskabet skal være enstregen eller tostregen.

Til forordningen hører et direktiv om medarbejderindflydelse. Dette er ikke behandlet tilbunds gående i denne afhandling, men det skal alligevel fremhæves, at det netop var dette område, der var sværest at opnå enighed om. Der er indarbejdet en betydelig medarbejderbeskyttelse, der har til formål at forhindre, at mulighederne for flytning af hjemsted eller grænseoverskridende fusion skal misbruges til at omgå de bestemmelser der eksisterer i visse lande på det område. Hovedprincippet er, at hvad medarbejderne har af rettigheder og pligter før omdannelse, fusion mv. skal de også have efter.

SE-selskabet kan stiftes på fem forskellige måder. Det kan ske ved grænseoverskridende fusion, stiftelse af holdingselskab, stiftelse af datterselskab, omdannelse og ved stiftelse af eget datterselskab. Forordningen er udtømmende i den henseende. Fælles for stiftelsesmåderne er, at de alle kræver et grænseoverskridende element og at de kun kan stiftes af juridiske personer. Det grænseoverskridende element kan ofte være et datterselskab i en anden medlemsstat eller lignende.

The SE-company is also characteristic by the fact, that when forming a SE-company you have to take a stand whether the management structure of the company should be one-tiered or two-tiered.

With the regulation comes a directive on employee participation. It will not be discussed thoroughly in this thesis, but can't be left out since it was this subject it was the hardest to reach an agreement. There is integrated a considerable amount of protection of the employees with the purpose to prevent the possibility for cross-border transfer of registered office and cross-border merges to be used to avoid the regulations concerning that which exists in some countries. The main principle in the protection of employees is, what the employees had of privileges and duties before the conversion, merge etc. they will keep after it.

The SE-company can be formed in five different ways. There are cross-border merges, formation of a holding SE, formation of a subsidiary SE, conversion and formation of own subsidiary SE. The regulation is exhaustive on that point. All the possible ways of formation demands a cross-border element and can only be performed by a legal entity. The cross-border element will often be a subsidiary in

Det er en forholdsvis omfattende proces som skal gennemføres for at stifte et SE-selskab. Derfor bliver der udbudt færdigregistrerede SE-selskaber som skuffeselskaber. De vil oftest være stiftet som datterselskaber af et eksisterende SE-selskab, da disse frit kan stifte SE-datterselskaber i lighed med hvad der gælder for aktieselskaber.

Det fremgår direkte af forordningen, at der senest fem år efter ikrafttrædelsesdatoen skal udarbejdes en rapport, der skal komme med ændringsforslag. Ud over de nævnte punkter er det hensigtsmæssigt også at undersøge, om det skal tillades at stifte SE-selskaber i gennem spaltning samt at løsne op for stiftelsesprocedurerne, så udbredelsen af SE-selskabet vil vokse.

another member state or the like.

It's a relatively comprehensive process which must be completed to form a SE-company. For that reason it is possible to buy shelf companies which are registered and ready to use. They will often be formed by an existing SE-company, because they can form at many SE-subsiidiaries as the wish.

The regulation states that five years after coming into force there must be made a rapport with proposed amendments. Beside the points already mentioned in the regulation it will be suitable to examine if it should be allowed to form an SE-company by splitting and loosen up the procedure of formation to expatiate the SE-companies.

Del I

Indledning

I takt med den stigende globalisering ændrer samfundsforholdene sig betydeligt i disse år. Verden bliver så at sige mindre og mindre. For virksomhederne betyder det, at flere ser ud over landets grænser, når de skal definere deres marked. Samarbejde på tværs af grænser har vundet indpas i en sådan grad, at man bliver nødt til at forholde sig til denne udvikling. Der er dog en del juridiske udfordringer i sådan et samarbejde. Hvert land har sine egne love og praksis, og en harmonisering af sådanne regler, hvoraf nogle er helt fundamentale for de forskellige grene af selskabsretten, mellem så mange lande virker som en nærmest uoverskuelig opgave. Det er ikke fordi, at globaliseringen er kommet bag på EU, at SE-selskabet først er blevet en realitet nu. Som det fremgår nedenfor er idéen mere end 50 år gammel.

Der er gennem tiderne blevet foretaget en del harmonisering af lovgivning med relevans for selskaber. Inden for regnskabsområdet har der været hhv. IAS og IFRS der har søgt at harmonisere måden hvorpå der blev aflagt regnskab.¹ Inden for selskabsretten er det ikke mindst gennem EU's selskabsdirektiver der er arbejdet hen mod større harmonisering. Især det 10. selskabsdirektiv vedrørende grænseoverskridende fusioner er relevant i denne sammenhæng.

SE-selskabet er et stort skridt i den rigtige retning i forhold til harmoniseringen af det selskabsretslige område inden for EU. I takt med den større og større harmonisering, ikke blot inden for selskabsområdet, men inden for EU generelt, bliver det også lettere at få sådanne harmoniseringer gennemført i fremtiden, da de psykiske barrierer, som eksempelvis nationalfølelse og EU-skepsis, bliver mindre.

Det bliver også spændende at se, hvad fremtiden byder. Det fremgår direkte af forordningens artikel 69, at senest 5 år efter dens ikrafttræden, skal foreligge en rapport fra Kommissionen,

¹ IAS (International Accounting Standards) og senere IFRS (International Financial Reporting Standards) indeholder retningslinjer hvorefter der skal aflægges regnskab. Fra d. 1. januar 2005 var det et krav at børsnoterede selskabers koncernregnskab blev aflagt i overensstemmelse med IFRS og ikke længere på baggrund af årsregnskabsloven.

Europa-parlamentet og Rådet om anvendelsen af forordningen, og ændringsforslag med fokus på flere eksplicitte nævnte punkter. Derudover kunne det tænkes, at en harmonisering af det selskabsskatteretslige område kunne komme på tale, da det på nuværende tidspunkt måske oftere er skattereglerne, der får selskabet til at ”shoppe” mellem medlemsstaterne end selskabslovgivningen.

Såfremt ikke andet er nævnt, er de omtalte eksempler som udgangspunkt SE-selskaber med vedtægtsmæssig hjemsted i Danmark, hvorfor henvisninger til national lovgivning i disse tilfælde vil være henvisninger til eksempelvis aktieselskabsloven.

Problemformulering

Muligheden for stiftelse af et SE-selskab har været en realitet siden 8. oktober 2004. Der har dog været begrænset interesse for området, idet der blot er stiftet ca. 200 SE-selskaber på de første knap fire år.² SE-selskabet introducerede begreber som grænseoverskridende fusion og grænseoverskridende hjemstedsflytning, men opstillede samtidig en række betingelser for stiftelse, herunder krav om, at stiftelsen indeholder et grænseoverskridende element. Forordningen skal, jf. artikel 69, senest fem år efter sin ikrafttrædelse revideres. Jeg vil i den forbindelse komme med mine bud på hensigtsmæssige ændringer.

Formålet med denne afhandling er, at udarbejde en analyse af de nyskabende elementer inden for selskabsretten, som forordningen introducerer. Derudover er formålet at skabe et overblik over de stiftelsesmetoder, der fremgår af forordningen.

Der er nedenfor opstillet en række spørgsmål, der er fundet relevante, for at belyse de problemstillinger der er inden for hvert af de to hovedområder.

Første del af afhandlingen består i at klarlægge hensigten med forordningen samt analysere de nyskabende elementer inden for selskabsretten, som forordningen introducerer. Med nedestående hovedspørgsmål og underliggende supplerende spørgsmål, vil jeg identificere og analysere de karakteristika forordningen indeholder, samt bearbejde forordningens motiver og formål.

² Jf. bilag 1

Hovedspørgsmålet til denne del af afhandlingen er valgt formuleret således:

Hvad er motiverne bag forordningen og hvilke nye elementer introducerer den?

Supplerende spørgsmål til underbygning af hovedspørgsmål:

Hvorfor bygger forordningen i høj grad på renvoi-teknikken?

Hvilken betydning har en flytning af hjemsted for medlemsstaterne?

Hvilken betydning har en flytning af hjemsted for SE-selskabet?

Hvilke muligheder ligger der i forordningens introduktion af grænseoverskridende fusion for medlemsstaterne?

Hvilke problemstillinger bør der tages i betragtning ved revisionen af forordningen?

Det er først når disse mere grundlæggende spørgsmål er besvaret, at man kan gå videre og behandle den anden del af afhandlingen.

Anden del af afhandlingen omhandler de stiftelsesmetoder, der fremgår af forordningen. Forordningen er udtømmende i sin beskrivelse af stiftelsesmetoder, og med udgangspunkt i nedenstående hovedspørgsmål og underliggende supplerende spørgsmål, vil jeg i denne del af afhandlingen foretage en analyse af de enkelte stiftelsesmetoder. Analysen ender ud i en sammenligning af stiftelsesmetoderne og en beskrivelse af, i hvilke situationer de enkelte stiftelsesformer udmærker sig. I denne del af afhandlingen vil jeg også se på virksomhedernes motiver for at vælge SE-selskabet som selskabsform.

Hovedspørgsmålet til denne del af afhandlingen er valgt formuleret således:

Hvilke begrænsninger er der forbundet med stiftelsen af et SE-selskab?

Supplerende spørgsmål til underbygning af hovedspørgsmål:

Hvorfor skal SE-selskabet indeholde et grænseoverskridende element?

Hvorfor kan et SE-selskab udelukkende stiftes af juridiske personer?

Hvorfor kan man ikke stifte et SE-selskab som nystartet virksomhed?

Hvilke muligheder er der for stiftelse af SE-skuffeselskaber?

Hvem vil efterspørge denne selskabstype?

Hvorfor har der været så begrænset interesse for stiftelsen af et SE-selskab?

Hvilke problemstillinger bør der tages i betragtning ved revisionen af forordningen?

Med udgangspunkt i de ovennævnte spørgsmål mener jeg, at de væsentligste problemstillinger vil blive afdækket.

Afgrænsning

I relation til problemformuleringen er der foretaget relevante afgrænsninger i forhold til afhandlingen.

Udgangspunktet i denne afhandling er den danske oversættelse af forordningen og den danske implementering af SE-loven. Der vil kun på enkelte områder blive omtalt forskelligheder i oversættelserne. Der vil desuden, ved inddragelse af eksempler, blive taget udgangspunkt i et SE-selskab med hjemsted i Danmark, med mindre andet eksplicit er anført.

Som omtalt i problemformuleringen ovenfor vil denne afhandling fokusere på stiftelsesprocessen. Hermed vil fokus være på de juridiske aspekter i forbindelse med stiftelsen af et SE-selskab. De regnskabsmæssige aspekter vil blive behandlet, men dog uden at det bliver en tilbundsgående undersøgelse. Det skyldes fortrinsvist, at forordningen i sin del 4 artikel 61 og 62 vedr. årsregnskaber og konsoliderede regnskaber henviser til de gældende regler for tilsvarende selskaber for det land, hvor SE-selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted, og derved benytter den senere omtalte renvoi-teknik. Det vil i Danmark sige reglerne for aktieselskabers aflægning af årsregnskab i henhold til ÅRL. SE-selskabet differentierer sig hermed ikke regnskabsmæssigt fra andre selskaber i det land, hvor SE-selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted. Det virker således begge veje, da det hverken åbner for specielt lempelige eller specielt restriktive særregler for SE-selskaber.

Der er foretaget en afgrænsning over for de skattemæssige aspekter ved stiftelse af et SE-selskab. Det sker i erkendelse af, at det ikke vil være muligt at behandle såvel de skattemæssige, regnskabsmæssige og juridiske aspekt i en og samme afhandling uden at sprænge rammer herfor. De skattemæssige aspekter vil dog blive nævnt, hvor det findes relevant, især under motiverne for omdannelse, men vil ikke blive behandlet uddybende. Det bør i den forbindelse understreges, at beskatningsreglerne ikke på samme måde som selskabsreglerne er forsøgt harmoniseret, hvilket gør det vanskeligt at udtale sig i generelle vendinger om de skattemæssige konsekvenser.

Det europæiske Andelsselskab (SCE-selskabet) og De europæiske økonomiske Firmagrupper (EØFG) vil ligeledes ikke blive inddraget.

Problemstillingerne omkring medarbejderindflydelse i SE-selskaber samt det hertil hørende direktiv (2001/86/EF) vil ikke blive gennemarbejdet, men behandlet overfladisk. Emnet vil blive behandlet i det omfang der vurderes at være relevant i forhold til resten af afhandlingen, da det efter min mening ikke er hensigtsmæssigt at afgrænse sig helt fra det. Direktivet har stor indflydelse på stiftelsesprocessen, hvorfor de generelle bestemmelser og særlige kendetegn vil blive opridset, mens det egentlige forløb omkring forhandlingsprocedure mv. ikke vil blive behandlet.

Litteratur mv. offentliggjort efter 1. januar 2008 er kun undtagelsesvis medtaget.

Metode

Jeg ønsker med denne afhandling at skabe en dybere forståelse for det valgte emne, SE-selskabet, gennem en analyse af de i problemformuleringen stillede spørgsmål.

Jeg har, som illustreret på figuren på side 18, delt afhandlingen op i fire dele. Del I indeholder de mere formelle dele som problemformulering og afgrænsning. Del II og Del III indeholder behandlingen af de i problemformuleringen opdeltede spørgsmål, mens Del IV rummer konklusion og perspektivering. Opbygningen af Del I er ganske traditionel, og vil ikke blive omtalt yderligere i dette afsnit.

Del II tager udgangspunkt i historikken bag forordningen og analyserer og kommenterer den. Der vil ske en introduktion af forordningen, og enkelte områder vil blive fremhævet og behandlet mere gennemgående. Det drejer sig om emner, der eksempelvis er nyskabende inden for selskabsretten eller på anden måde skiller sig ud. Der vil blive gennemgået emner som forordningens brug af renvoi-teknikken, mulighederne for flytning af hjemsted samt SE-selskabets struktur og ledelsesforhold. Begrundelsen for at inddrage disse elementer i afhandlingen, idet der er tale om et relativt nyt emne, er at det er vigtigt at få klarlagt, hvad der ligger til grund for forordningen, samt at bearbejde de nye elementer inden for selskabsretten som forordningen åbner for mulighed for. Jeg vil foretage analysen på baggrund af, det litteratur der er tilgængelig, samt de betragtninger der udgør forordningens præambel. Afslutningsvis vil Del II indeholde en delkonklusion, som har til formål at opsamle de vigtigste pointer for denne del af afhandlingen.

Del III af afhandlingen omhandler stiftelsen af SE-selskabet. Jeg vil analysere de forskellige stiftelsesmetoder og komme med mit bud på, hvilke situationer de enkelte metoder med fordel kan anvendes. Jeg vil, i den grad det er muligt, opbygge behandlingen af de stiftelsesmetoder ens, hvorved jeg ønsker at opnå en større direkte sammenlignelighed. Del III vil i lighed med Del II blive afsluttet med en delkonklusion med en opsamling af de væsentligste pointer fra denne del af afhandlingen.

Del IV indeholder konklusion. Her vil der, i forhold til den samlede afhandling, blive opsummeret på delkonklusionerne og på de analyser der er foretaget, for at give et svar på de i problemformuleringen opstillede spørgsmål.

Mine primære kilder vil være forordningen med tilhørende forarbejde. Derudover har jeg benyttet de to mest tilbundsgående bøger om emnet på dansk, nemlig Jan Schans Christensen og Sanne Dahl Laursens bog 'Det europæiske selskab' samt Erik Werlauffs 'SE-selskabet – Det europæiske aktieselskab'. Af sekundær litteratur er der hovedsageligt brugt artikler fra diverse fagskrifter der typisk har omhandlet mindre elementer af området.

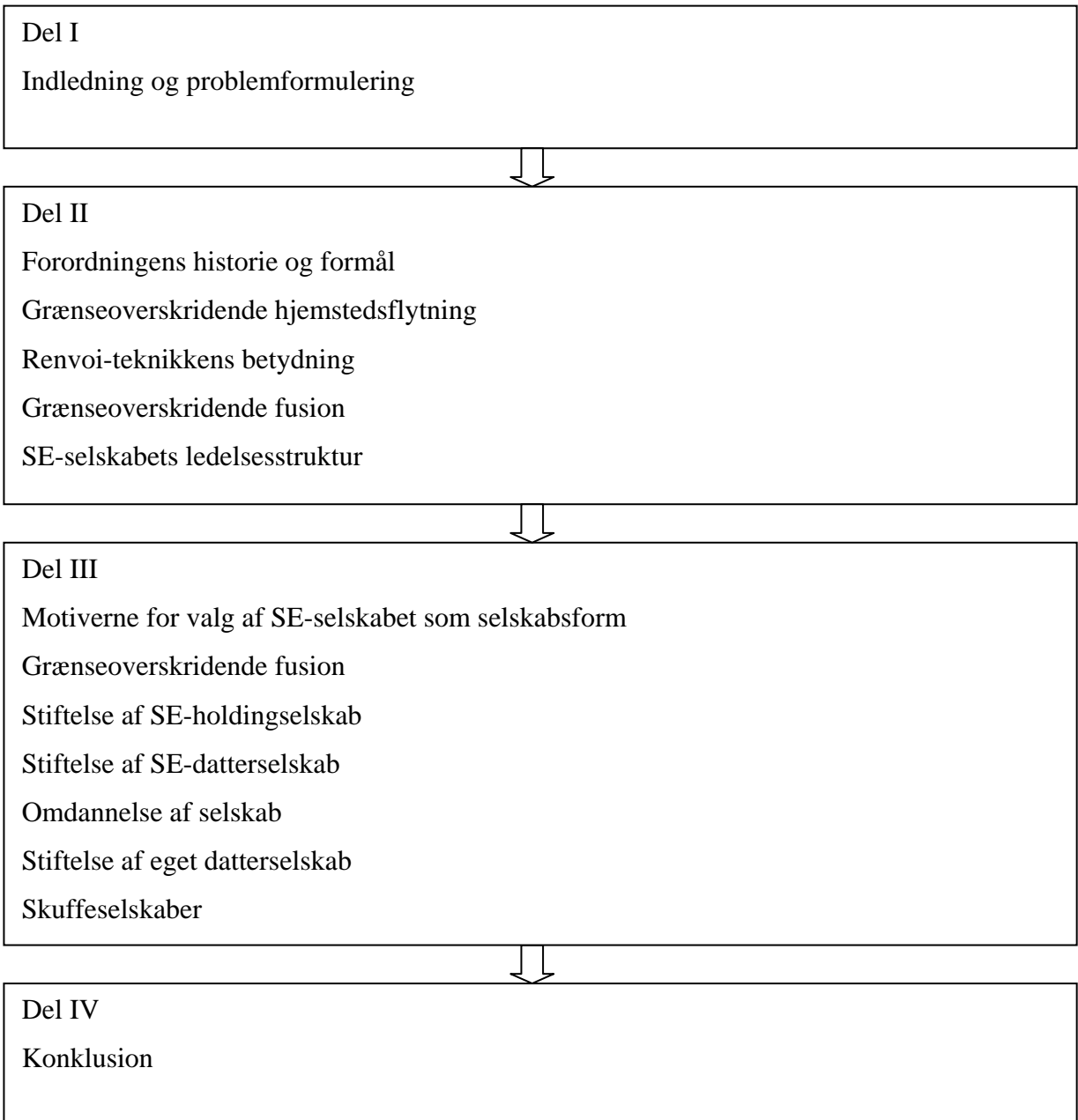
Der er desuden oprettet en hjemmeside i ETUI-REHS³ regi, der løbende opdateres med hensyn til faktuelle oplysninger vedrørende registrerede og planlagte SE-selskaber. Den har dannet grundlag for de konkrete eksempler der er inddraget i afhandlingen. Der har været ingen eller meget begrænset respons på de forespørgsler jeg har sendt til selskaber, hvorfor disse ikke er inddraget i afhandlingen.

Med hensyn til brugen af bøger, artikler mv. hvor forfatteren har analyseret emnet, vil jeg forholde mig kritisk til deres argumenter.

For at give et overblik over opbygningen af afhandlingen, har jeg udarbejdet omstående grafiske opstilling.

³ European Trade Union Institute for Research, Education and Health and Safety (<http://ecdb.worker-participation.eu>)

Grafisk model af opbygningen af afhandlingen



Del II

Indledning

Da det er et forholdsvist nyt emne, mener jeg, at der indledningsvis er behov for at få nogle begreber på plads. Derfor vil jeg i denne del indlede med en kort historisk præsentation af forordningen, samt definere nogle af de begreber jeg vil benytte senere hen. Det gør jeg ud fra den betragtning, at det er vigtigt at have lidt baggrundsviden om forordningen for at kunne forstå den. Alene det faktum, at forordningen er resultatet af en idé der første gang blev luftet for over 50 år siden, og at man gennem arbejdet med forordningen har indgået talrige kompromiser for at nå en løsning, kræver en uddybelse, inden man for alvor kan tage fat i analysen.

Forordningen

Baggrunden for denne afhandling er rådets forordning (EF) nr. 2157 2001 af 8. oktober 2001 om statut for det europæiske selskab (SE), herefter benævnt forordningen. Rådets direktiv 2001/86/EF af 8. oktober 2001, herefter benævnt direktivet, fastsætter de supplerende bestemmelser for så vidt angår medarbejderindflydelse. Ved implementering i dansk lov er de blevet til Lov nr. 363 af 19/05 2004 om det europæiske selskab, herefter benævnt SE-loven,⁴ samt Lov nr. 281 af 26/04 2004 om medarbejderindflydelse i SE-selskaber. Der vil som udgangspunkt blive henvist til forordningen hvor ikke andet er nævnt. Ved henvisning til SE-loven vil det eksplicit fremgå. I de følgende afsnit vil forordningen blive beskrevet såvel via den historiske tilblivelse som en mere grundlæggende analyse inden der i del III af denne afhandling vil blive gået i dybden med en analyse af stiftelsesprocessen for SE-selskaber.

Det fremgår af præambel nr. 28, at hjemlen til forordningen findes i EF-traktatens artikel 308. Det er den såkaldte ”gummiparagraf” om ”den lille traktatændring”. For at opnå målet om en fælleseuropæisk selskabstype, var det nødvendigt med en EU-forordning.⁵ I præambel nr. 29 argumenteres ligeledes for, at såvel subsidiaritetsprincippet som proportionalprincippet fra

⁴ Nyeste udgave er Lov nr. 654 af 15/06 2006. Er ændret ved lov nr. 1383 af 20/12 2004, lov nr. 246 af 27/03 2006 samt lov nr. 454 af 22/05 2006.

⁵ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 4

EF-traktatens artikel 5 er overholdt. Subsidiaritetsprincippet er overholdt ved, at de mål der er opstillet i forordningen ikke kan opfyldes i tilstrækkelig grad af de enkelte medlemsstater, og derfor er en forordning nødvendig. Proportionalprincippet er overholdt, da forordningen ikke går videre end, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

Historie

Ideen om et europæisk selskab blev præsenteret første gang på et Europarådsmøde i 1950.⁶ Begejstringen var til at overse, og ideen blev derefter skrinlagt. Men i 1959 blev ideen om det europæiske selskab taget op igen, efter prof. Pieter Sanders fra det økonomiske institut i Rotterdam havde holdt en tale, der affødte en engageret debat blandt økonomer og jurister. Prof. Pieter Sanders tanke gik ud på at skabe en ens lovgivning for grænseoverskridende samarbejde for private selskaber.⁷ Inspirationen til denne ide kom eksempelvis fra SAS, der i 1951 blev stiftet af de skandinaviske lande, men som en sammenblanding af statslige og private midler. Derudover havde en række eksempler på lovgivning på multinational plan, som f.eks. søretskonventionen Bruxelles fra 1924 og veksels- og checkkonventionerne i Genève fra hhv. 1930 og 1931, vist det muligt at skabe den slags lovgivning.

Interessen omkring det europæiske selskab voksede kraftigt med årene, men fik for alvor vind i sejlene i 1965, da Frankrig sendte en note til Rådet for de europæiske fællesskaber, der viderebragte denne til Kommissionen. Af denne note fremgik det, at Frankrig ønskede det europæiske selskab i traktatform.⁸ Bag denne note lå det politiske ønske om at begrænse den amerikanske kapitaldominans i Europa, da verdenshandlen på det tidspunkt var domineret af kæmpekonger fra hhv. USA og Japan. På daværende tidspunkt var den europæiske selskabsstruktur også præget af sammenslutninger, men det foregik imidlertid i hvert enkelt land. Efterhånden som selskaberne voksede i størrelse, fremkom ønsket om at komme til at operere på nye markeder også, men da der var forskellige hindringer der gjorde sådanne ekspansionsmuligheder besværlige, blev ønsket om muligheden for et europæisk selskab højere. Det stod nu

⁶ Ugeskrift for Retsvæsen 1973B.99 Det europæiske aktieselskab af cand. jur. Steen Steincke og cand. jur. Niels Henrik Englev s. 105

⁷ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 40

⁸ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 1

klart, at der var politisk og økonomisk behov for en juridisk løsning på problemerne med grænseoverskridende selskaber.

Stærkt tilskyndet af det franske notat, jf. ovennævnte, går Kommissionen i 1965 for alvor i gang med arbejdet med det europæiske aktieselskab. Arbejdet ledes af prof. Pieter Sanders. Diverse problemer, herunder Luxembourg-forliget⁹ sløver imidlertid arbejdet med forordningen, og i februar 1969 stilles arbejdet i bero. Det skyldes dog ikke uvilje om ideen mod det europæiske aktieselskab. Kommissionen er så begejstret for ideen, at den på eget initiativ starter arbejdet igen. Et fuldt udarbejdet forslag til en rådsforordning blev forelagt Rådet 30. juni 1970. Forslaget indeholdt hele 284 artikler.¹⁰ Forslaget blev sendt videre til Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg. Dette forslag var en særdeles omfattende forordning, der indeholdt hele 285 artikler. Det skulle med sin bredde regulere alle forholdene vedr. SE-selskabets stiftelse og virke.¹¹ Forslaget blev afvist hovedsageligt pga. kravet om tostrengt ledelse, altså en ledelseskonstellation med et ledelsesorgan i form af en direktion og et tilsynsorgan i form af en bestyrelse. Det var lande som Storbritannien, der benyttede den enstrengede ledelse i form af et administrationsorgan.

Et revideret forslag blev fremsat i 1975, men mødte også modstand.¹² Denne gang var det uenigheder om såvel det tostrengede ledelsessystem, koncernregler, skat og medarbejderrepræsentation forslaget faldt på. Først i midten af 80'erne blev der igen sat fokus på det europæiske selskab. I 1989 blev der fremsat et nyt forslag til en forordning. Dette forslag var dog blevet begrænset en del, idet en stor del af de hidtidige stridspunkter som koncernregler, skat og kravet om en tostrengt ledelse var opgivet. Mht. medarbejderindflydelse blev der søgt et

⁹ I 1966 blev medlemsstaterne enige om, at kommissionsforslag, hvor et lands meget vigtige interesser står på spil, ikke skal være undergivet flertalsafgørelser (hvis dette er muligt), men afgøres ved enstemmighed. Det fremgår af teksten, at der var uenighed om fortolkningen af forliget, men efterfølgende praksis i Ministerrådet har udmøntet forliget således, at der ikke blev foretaget afstemninger i Ministerrådet, hvis en medlemsstat modsatte sig dette ud fra væsentlige interesser jf. EU-oplysningens EU-leksikon. www.eu-oplysningen.dk

¹⁰ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 40

¹¹ Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 4 2001 side 471, Det Europæiske Selskab er en realitet af Jacob Hjortshøj og Tomas Krüger Andersen, Bech-Bruun Dragsted

¹² Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 40

kompromis, som vil blive omtalt nedenfor. Efter forslaget havde været gennem Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale udvalg fremsatte Kommissionen et revideret forslag i 1991. Nu var forordningen suppleret med et direktiv omhandlende medarbejderindflydelse.¹³ Dette forslag blev imidlertid også afvist.

Den store hindring for gennemførelsen af forordningen var spørgsmålet om medarbejderindflydelse. Lande som Tyskland og Danmark havde allerede regler om medarbejderindflydelse og havde ikke i sinde at opgive dem, hvorimod lande som England og Spanien ikke var synnerligt interesserede i at få sådanne regler. Men på Det Europæiske Råds topmøde i Nice i december 2000 kom der et gennembrud i forhandlingerne. På baggrund af den såkaldte Davignon-rapport¹⁴ blev der opnået politisk enighed om etablering af SE-selskabet. Spanien tilsluttede sig dette kompromis under pres, da England allerede inden mødet havde accepteret kompromiset.¹⁵ Efter endnu en tur gennem Parlamentet kunne Rådet den 8. oktober 2001 endelig vedtage forordningen om statut for Det Europæiske Selskab og direktivet om medarbejderindflydelse. Den vedtagne forordning indeholder 70 artikler.

Formål

Formålet med SE-selskabet er for det første at skabe en så ensartet selskabstype som muligt i alle medlemsstaterne.¹⁶ Det giver erhvervsvirksomheder bedre muligheder for at kende til den gældende selskabslovgivning i de øvrige medlemsstater, såfremt de ønsker at etablere sig der. Det er helt i tråd med grundtanken i EU om menneskers, varers og kapitalens frie bevægelse over grænserne.¹⁷ Den frie konkurrence og markedskræfterne skal have uhindret spillerum indenfor unionen.

For det andet er der med SE-selskabet åbnet op for muligheden for fusion på tværs af landegrænser samt muligheden for at skifte hjemsted. Muligheden for fusion på tværs af lande-

¹³ En væsentlig årsag til denne opdeling var, at man hermed kunne gennemføre reglerne om medarbejderindflydelse med en flertalsbeslutning i Rådet frem for med enstemmighed jf. NTS 2001:4 s 472

¹⁴ Final report of the group of experts on European systems of workers involvement

¹⁵ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 47

¹⁶ Erhvervs- og selskabsstyrelsen – Forordning om statut for det europæiske selskab

¹⁷ EF-traktatens afsnit 3 artikel 39 - 60

grænser var noget helt nyt, men efter vedtagelsen af det 10. selskabsdirektiv om grænseoverskridende fusion, er det nu også muligt for nationale aktieselskaber at foretage sådanne fusioner på tværs af landegrænser.

Den selskabsretlige harmonisering har som formål at tilnærme de nationale selskabsretlige reguleringer til hinanden, men derimod ikke at skabe en egentlig fælleseuropæisk selskabsret.¹⁸

Generelle bestemmelser for SE-selskabet

De generelle bestemmelser for SE-selskaber findes i forordningens artikel 1-14. Artikel 38-60 omhandler SE-selskabets opbygning mht. ledelse og administration. Disse bestemmelser vil kort blive skitseret i dette afsnit. I de efterfølgende afsnit vil der være en mere gennemgående analyse af nogle af de væsentligste områder.

SE-selskabet er en juridisk person. Selskabets kapital er fordelt på aktier, og der er som ved nationale aktieselskaber begrænset hæftelse. Aktiekapitalen skal være min. €120.000 svarende til ca. DKK 900.000. SE-selskabets vedtægtsmæssige hjemsted skal være beliggende i Fællesskabet og være sammenfaldende med, der hvor SE-selskabets hovedkontor er beliggende. Et SE-selskab kan skifte hjemsted på tværs af landegrænser, såfremt det opfylder en række krav, som vil blive omtalt nedenfor. Forordningen er ikke udtømmende mht. bestemmelser for SE-selskabet. Der henvises i stor grad til den nationale lovgivning for det land hvor SE-selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted. Det fremgår også, at et SE-selskab, ud over de forhold der må være nævnt i forordningen, skal behandles som aktieselskab.

Ved stiftelsen af SE-selskabet skal der tages stilling til, om der skal anvendes det enstrengede eller tostrengede system mht. SE-selskabets opbygning. Det enstrengede system er kendetegnet ved at bestå af et administrationsorgan, men det tostrengede system består af et tilsyns- og et ledelsesorgan. Dette område vil blive behandlet mere uddybende nedenfor.

¹⁸ Hansen, Søren Friis, Europæisk koncernret s. 243

Det fremgår af præamblen nr. 20, at ikke omfatter andre områder som f. eks. skatteret, konkurrenceret, intellektuel ejendomsret eller insolvensret.

Forordningens retskildehierarki

Forordningen indeholder et egentligt retskildehierarki, hvor retskilderne rangordnes. Det forekommer forholdsvis sjældent at man på den måde slår fast, hvilke bestemmelser der går forud for andre, men når man ser på den betydelige anvendelse af renvoi-teknik i forordning, giver det mening.¹⁹

I forordningens artikel 9 er der opstillet følgende retskildehierarki:

- Forordningen.
- SE-selskabets vedtægter hvor forordningen specifikt tillader det.
- Lovene, i det land selskabet har vedtægtsmæssigt hjemsted, der specifikt angår gennemførelsen af forordningen og direktivet om medarbejderindflydelse.
- Den almindelige aktieselskabslovgivning i det land selskabet har vedtægtsmæssigt hjemsted.
- SE-selskabets vedtægter efter samme regler som dem, der gælder for aktieselskaber i det land selskabet har vedtægtsmæssigt hjemsted.

Det vil altså sige, at alle forhold som forordningen tager stilling til, reguleres af forordningen. Dækker det ikke problemstillingen gælder SE-selskabets vedtægter på de områder, hvor forordningen eksplicit tillader det.²⁰ Er der heller ikke der en fyldestgørende løsning på problemet, skiftes der til den såkaldte renvoi-teknik. Her henvises først til lovene der specifikt angår gennemførelsen af forordningen og direktivet om medarbejderindflydelse, og dernæst til den almindelige aktieselskabslovgivning i det land selskabet har vedtægtsmæssigt hjemsted. Mere om renvoi-teknikken nedenfor. Sidst henvises til SE-selskabets vedtægter efter samme regler som dem, der gælder for aktieselskaber.

¹⁹ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 21

²⁰ Et eksempel herpå kunne være artikel 46 stk. 2 vedr. genudnævnelse til selskabsorganerne.

Såfremt SE-selskabet udøver bestemte typer virksomhed, f. eks. forsikrings- eller bankvirksomhed, hvor der er særlige bestemmelser i de nationale lovgivninger gælder disse bestemmelser fuldt ud for SE-selskaber.

Det fremgår også af forordningens artikel 10, at, med forbehold for bestemmelserne i forordningen, skal et SE-selskab behandles som et aktieselskab, der er stiftet i overensstemmelse med reglerne i den medlemsstat, hvor det har sit vedtægtsmæssige hjemsted. Det lukker samtidig muligheden for at en medlemsstat, ud over mulighederne i forordningen, ikke kan differentiere mellem SE-selskaber og nationale aktieselskaber ved at give den ene selskabsform fordelagtigere vilkår end den anden.

Samlet set giver artikel 10 samt renvoi-reglerne i artikel 9 altså ikke medlemsstaternes mulighed for at lave bestemmelser specifikt for SE-selskaber. Bestemmelserne vil således være gældende for såvel nationale aktieselskaber som SE-selskaber. Derudover gælder det ligeledes, at de nationale selskabslovgivninger i høj grad er reguleret via selskabsdirektiverne.

I forordningens artikel 69 d) fremgår det, at det i forbindelse med revisionen af forordningen skal undersøges, om det er hensigtsmæssigt at tillade SE-selskaber at indsætte bestemmelser i deres vedtægter, som fraviger eller supplerer disse retsforskrifter, også selv om sådanne vedtægtsbestemmelser ikke vil være tilladt for et almindeligt aktieselskab med hjemsted i den pågældende medlemsstat. Hvis denne mulighed udnyttes, vil det give SE-selskabet mulighed for at agere friere, end hvad der gælder for almindelige aktieselskaber i hjemlandet. SE-selskabet vil derfor som retsform, få mulighed for at differentiere sig fra almindelige aktieselskaber, ved at tillægge sig et mere supranationalt tilsnit. Dette skal ske inden for rammerne af selskabsdirektiverne.²¹

Muligheden for flytning af SE-selskabers hjemsted på tværs af landegrænser

En af de væsentligste nyskabelser ved forordningen er, at der åbnes for den mulighed, at et SE-selskab kan flytte vedtægtsmæssigt hjemsted på tværs af landegrænser, og derved skifte

²¹ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 24

nationalitet. Det sker uden at SE-selskabets status som retssubjekt forsvinder jf. forordningens artikel 8 stk. 1. Traditionelt vil et nationalitetsskifte betyde, at selskabet ville blive betragtet som ophørende i fraflytterlandet og som nystiftet i tilflytterlandet.

Det fremgår direkte, at SE-selskabet ikke opløses, og at der ikke stiftes en ny juridisk person i tilflytterlandet ved flytning af hjemsted. Det har stor betydning i forhold til muligheden for at bevare eksisterende kontraktforhold og føre dem videre. Det fremgår også af forordningens præambel nr. 24, at en flytning af hjemsted ikke bør berøre de rettigheder, der er opstået inden flytningen. Her nævnes kreditorer, mindretalsaktionærer, der er imod flytningen, som eksempler på interesser der bør beskyttes på passende og rimelig vis.

Muligheden for flytning af hjemsted på tværs af landegrænser er dog pålagt visse restriktioner. Det fremgår af forordningens artikel 7, at et SE-selskabs vedtægtsmæssige hjemsted skal være beliggende i samme medlemsstat som SE-selskabets hovedkontor. Det vil med andre ord betyde, at man ved en flytning skal flytte såvel vedtægtsmæssigt hjemsted som hovedkontor. For Danmark gælder det ligeledes, at der jf. SE-lovens § 3 er krav om, at SE-selskabets hovedkontor og vedtægtsmæssige hjemsted er beliggende i samme kommune. Det er ikke i forordningen nærmere defineret, hvad der skal forstås med hovedkontor. Efter den danske praksis, skal der med dette krav forstås, at et selskabs hovedkontor, og dermed ledelse, skal være sammenfaldende med det vedtægtsmæssige hjemsted.²² Det blev ligeledes slået fast med i en kendelse fra Erhvervsankenævnet.²³ Efter den fortolkning forstås hovedkontor som det sted, hvorfra selskabet rent faktisk ledes.

Der er mulighed for, at en kompetent myndighed i fraflytningslandet kan modsætte sig fraflytningen jf. forordningens artikel 8 stk. 14. Det kan imidlertid kun ske ved at myndighederne fremsætter en indsigelse begrundet i samfundshensyn. Indsigelsen kan indbringes for retten. Udtrykket ”samfundshensyn” er ikke nærmere defineret i forordningen, men det må anta-

²² Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 1043

²³ Erhvervsankenævnets kendelse af 18. november 2003 hvorved nævnet giver Erhvervs- og Selskabsstyrelsen medhold i, at et selskab var forpligtiget til at ændre hjemstedsadressen til den adresse, hvorfra ledelsen og administrationen af selskabet foregik.

ges, at udtrykket rummer et væsentlighedskriterium, da den nationale myndighed skal kunne begrunde, at flytningen af hjemsted vil kunne skade grundlæggende samfundsmæssige interesser i det pågældende land.²⁴ Ifølge bemærkningerne til den danske SE-lov, skal der være tale om hensyn som er anerkendt af EF-domstolen.²⁵ I den forbindelse kan eksempelvis Centros-sagen fremhæves som en sag, hvor hensynet til frihedsrettighederne i EF-traktaten blev vægtet tungere end det faktum, at selskabet var stiftet for at omgå det danske minimumskapitalkrav i ApSL. Dermed må det forventes, at EF-domstolen tolker begrebet samfundshensyn snævert.

Beslutningen om at flytte hjemsted til en anden medlemsstat skal træffes med de i artikel 59 omtalte bestemmelser, altså to tredjedels flertal. De aktionærer der på generalforsamlingen har modsat sig flytningen, har krav på, at selskabet indløser deres aktier, såfremt der indsender deres krav skriftligt senest fire uger efter generalforsamlingen jf. SE-lovens § 6. Såfremt der ikke er enighed blandt aktionærerne, kan det altså blive tilfældet, at helt op til en tredjedel af aktierne skal indløses af selskabet for at flytningen kan blive realiseres. Indløsning sker ved, at selskabet køber aktierne tilbage til den værdi aktierne måtte have på pågældende tidspunkt. Kan der ikke opnås enighed herom udpeges skønsmænd til at vurdere værdien.

Denne beskyttelse af minoritetsaktionærerne, som eksempelvis ikke er indarbejdet i svensk eller norsk lovgivning,²⁶ kan resultere i, at et mindretal kan hindre en grænseoverskridende flytning af hjemsted, da det kan være meget likviditetskrævende at skulle indløse op til en tredjedel af selskabets aktier.

Skattemæssige konsekvenser af grænseoverskridende hjemstedsflytning

Mht. til beskatning ved fraflytning, er der i SEL § 5 stk. 8 indsat en bestemmelse, der giver mulighed for fraflytning uden beskatning. Det er dog en betingelse, at SE-selskabet bevarer en tilknytning i form af et fast driftssted, i landet hvorfra de flytter. Der er således kun tale om

²⁴ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 231

²⁵ Jf. forarbejderne til SE-loven i FT 2004, tillæg A sp. 4995

²⁶ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 986

udskydelse af beskatning på de aktiver, der fortsat har tilknytning til det fast driftssted i fraflytningslandet. Aktiver der flyttes til det nye hjemsted vil blive beskattet efter de regler, der gælder for de enkelte typer af aktiver.²⁷

Såfremt et dansk hjemmehørende SE-selskab f.eks. flytter til Sverige, er det alene de aktiver der i forbindelse med hjemstedsflytningen flyttes til Sverige, som vil blive beskattet. De aktiver der også efter flytningen af hjemsted stadig har tilknytning til et fast driftssted her i landet, vil derimod være omfattet af reglerne i SEL § 1 stk. 6, og derfor ikke blive berørt af beskatning som en direkte konsekvens af hjemstedsflytningen.

For aktionærer betyder det ligeledes, at en fraflytning ikke udløser beskatning, da selskabet de er aktionærer i ikke ophører, og aktierne derfor ikke anses for afståede. Beskatning af en eventuel fortjeneste på aktierne i SE-selskabet vil først ske, når aktionæren afstår aktierne.

Det er derfor vigtigt at have med i overvejelserne omkring flytning af et SE-selskabs vedtægtsmæssige hjemsted, om der med fordel kan etableres en filial eller et datterselskab i det tidligere hjemstedsland med det formål at udskyde en eventuel beskatning.

Regnskabsmæssige konsekvenser af grænseoverskridende hjemstedsflytning

Et SE-selskab er jf. forordningens artikel 61 underlagt de samme regler for opstilling og aflæggelse af årsregnskaber, som gælder for aktieselskaber i det land, hvori SE-selskabet har sit hjemsted.

I det tilfælde, hvor et SE-selskab flytter hjemsted midt i en regnskabsperiode, må det antages, at årsrapporten skal aflægges efter de regler der er gældende for tilflytningslandet. Det sker ud fra betragtningen om, at en årsrapport aflægges ”pr. dato”, ofte pr. 31. december, og at det må være tidspunktet for aflæggelse og godkendelse på generalforsamlingen af årsrapporten der er gældende. Dermed er det altså det vedtægtsmæssige hjemsted på tidspunktet for aflæggelse

²⁷ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 969

og godkendelse af årsrapporten der bestemmer, hvilke regler der skal anvendes.²⁸ Dermed er det også afgørende for, til hvilken instans den aflagte og godkendte årsrapport skal indsendes. Det er i Danmark Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Hjemstedskrav i modstrid med etableringsretten i Traktaten

Forordningens artikel 7 indeholder bestemmelser om SE-selskabets hjemsted. Det fremgår, at der skal være sammenfald mellem det vedtægtsmæssige hjemsted og placeringen af SE-selskabets hovedkontor. Det er således et krav for selve registreringen af et SE-selskab, at der er et sådan sammenfald.²⁹

Kravet om sammenfald mellem vedtægtsmæssigt hjemsted og hovedkontor skyldes hovedsageligt to ting. For det første ønsker man med dette krav at undgå, at der kan opstå tvivl om under hvilken lovgivning SE-selskabet hører til. Det er væsentligt i betragtning af det store omfang renvoi-teknikken anvendes i jf. afsnit herom nedenfor. For det andet ønsker man at minimere risikoen for en europæisk ”Delaware-effekt”³⁰, hvor SE-selskaber vil lade sig registrere i den medlemsstat med de for SE-selskabet mest gunstige regler. En sådan effekt eksisterer allerede i Europa, men dog i noget mindre omfang. Eksempelvis tiltrækkes selskaber ofte af Englands lave kapitalkrav til stiftelsen af et selskab eller den lave irske selskabsskatteprocent på 12,5 %. Danmark er med sine gunstige skatteregler vedr. udbytte mellem moder- og datterselskaber ligeledes attraktiv.

²⁸ Finland har i sin implementering af deres SE-lov indført en bestemmelse om, at SE-selskaber der fraflytter Finland skal aflægge et særligt afsluttende regnskab jf. Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 1007. Et tilsvarende krav findes ikke i den danske udgave.

²⁹ Jf. anmeldelsesbekendtgørelsens § 21, nr. 2 og 9.

³⁰ Begrebet Delaware-effekt stammer fra USA, hvor ca. halvdelen af de selskaber der er noteret på NYSE er registreret i staten Delaware uden nødvendigvis at have økonomisk aktivitet der. Denne benyttelse af inkorporationskriteriet bliver af kritikere betegnet som et ”race-to-the-bottom” da de mener, at selskabslovgivningen i kampen om selskaberne tilpasses ledelsens interesser frem for aktionærernes. Kritikerne mener ligeledes, at staternes kamp om selskaberne medfører at kravene til selskaberne slækkes for meget. Fortalerne mener derimod, at der er tale om et ”race-to-the-top” idet de mere, at konkurrencen er med til at optimere forholdene for alle parter, herunder at retssystemet i Delaware besidder stor ekspertise på det selskabsretslige område som følge af den forholdsmæssige store inkorporering i staten. Mere herom i NTS 2000:3-4 s. 291 ff. Frygten for Delaware – Monsteret fra USA? af Ph.d. Hanne Søndergaard Birkmose

Med kravet om sammenfald mellem det vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontorer, tages der konkret stilling til en ”klassiker” i europæisk selskabsret, nemlig diskussionen om hovedsæde- eller registreringskriteriet. Tidligere har der i EU været forskellig opfattelse af, hvad der var udslagsgivende i bestemmelsen af et selskabs nationalitet. Lande som Storbritannien, Holland og Sverige tog udgangspunkt i det vedtægtsmæssige hjemsted og skelede dermed ikke til, om selskabet havde nogen egentlig aktivitet eller tilknytning til landet. Andre lande som Tyskland tog udgangspunkt i det faktiske hjemsted, hvilket ofte ville være der, hvor hovedkontoret var placeret.³¹ Der har tidligere hersket tvivl om, hvilken teori Danmark følger, men den almindelige opfattelse har været, at Danmark anvender registreringskriteriet. Tidligere har Erhvervs- og Selskabsstyrelsens praksis heller ikke været i overensstemmelse med den traditionelle opfattelse af hjemstedsbegrebet, idet der ikke efter deres opfattelse er et egentlig krav om, at selskabet skal ledes fra hjemstedsadressen, blot selskabet er repræsenteret der så det er muligt for myndigheder, kunder mv. at komme i kontakt med selskabet.³² Men med den tidligere omtalte afgørelse fra Erhvervsankenævnet, bliver det slået fast, at Danmark anvender registreringskriteriet.

Det virker dog en smule malplaceret, at forordningen kræver sammenfald mellem det faktiske og vedtægtsmæssige hjemsted, når EF-domstolen med en række domme har dømt hovedsædekriteriet ude for så vidt angår nationale selskaber.³³ Der bliver dog også i præamblen betragtning nr. 27 specificeret, at dette kun er gældende for SE-selskaber og at det skyldes deres specifikke og fællesskabsprægede karakter.

At forordningen ser med stor alvor på dette område ses tydeligt i artikel 64. Heraf fremgår det, at hvis det konstateres, at et SE-selskab ikke har sammenfald mellem hovedkontor og vedtægtsmæssig hjemsted, *skal* medlemsstaten hvor SE-selskabet har sit vedtægtsmæssige hjemsted træffe passende foranstaltninger til at pålægge SE-selskabet at genskabe denne over-

³¹ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 58

³² NTS 2004:3 s 265ff Hjemstedsbegrebet i anpartsselskabslovens § 5 stk. 1 nr. 2 af Hanne Søndergaard Birkmo-se

³³ Hvilket bl.a. fremgår af: C-212/97 Centros og C-167-01 Inspire Art

ensstemmelse. Såfremt SE-selskabet ikke afhjælper dette forhold, skal medlemsstaten jf. artikel 64 stk. 2 indlede likvidationsprocedure mod SE-selskabet. Det vil i Danmark betyde, at SE-selskabet blev overgivet til skifteretten med henblik på tvangsopløsning.

Det rejser dog stadig spørgsmålet om artikel 7 i forordningen ikke er i strid med Traktatens artikel 43 og 48 om etableringsretten. Dette er ikke blevet afprøvet ved domstolene endnu, og spørgsmålet er også, om det når at blive det. Jf. artikel 69, skal den rapport, som skal udarbejdes senest fem år efter forordnings ikrafttræden, og som skal indeholde ændringsforslag, *især* undersøge, om det vil være hensigtsmæssigt at tillade, at et SE-selskabs hovedkontor og vedtægtsmæssige hjemsted er beliggende i forskellige medlemsstater.³⁴

Grænseoverskridende fusion

SE-forordningen var nyskabende når det kommer til grænseoverskridende fusion, idet det 10. selskabsdirektiv om grænseoverskridende fusion først er blevet vedtaget 20. september 2005.³⁵ Spørgsmålet om grænseoverskridende fusion har længe været aktuel i debatten om modernisering af selskabslovgivningen, men det har været svært at finde en fælles løsning herpå. Grænseoverskridende fusion har været tilladt i lande som Italien, Spanien og Storbritannien, men det i lande som Tyskland, Holland og Danmark ikke i deres lovgivning har givet mulighed for dette.³⁶ Der har derfor været behov for en fælleseuropæisk løsning.

Begrebet har specielt været efterspurgt i forbindelse med virksomhedshandler, hvor resultatet kan blive, at man egentlig har selskaber i overskud, men ikke ønsker at opløse disse, da det vil medføre ophørsbeskatning mv. Grænseoverskridende fusion vil derimod, både gennemført via SE-forordningen og 10. selskabsdirektiv, medføre universalsuccession.³⁷ Stiftelse af et SE-selskab gennem grænseoverskridende fusion vil blive behandlet senere i denne afhandling.

³⁴ Dette punkt er det første af fire eksplicite punkter der er fremhævet som punkter, der især skal tages stilling til jf. forordningens artikel 69.

³⁵ Jf. KOM 2005/56/EF af 26. oktober 2005. Direktivet skulle dog først være implementeret i national ret senest 15. december 2007 jf. art. 19 i direktivet.

³⁶ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 88

³⁷ Som det fremgår af SE-forordningens artikel 29 samt direktivets artikel 14.

SE-selskabet har med vedtagelsen af 10. selskabsdirektiv mistet monopolet på den grænseoverskridende fusion, hvilket uomtvisteligt vil påvirke antallet af stiftede SE-selskabet.

Forordningen foreskriver i artikel 69, at det skal undersøges, om det er hensigtsmæssigt at udvide begrebet fusion som er defineret i artikel 17, stk. 2.³⁸ Der findes i dag ikke andre former for fusion end de nævnte, så der må tænkes på andre sammenslutningsformer end fusion.³⁹ Det kunne for eksempel være spaltning, hvor et SE-selskab kunne stiftes ved at være det modtagne selskab ved en spaltning. Der er også udarbejdet et selskabsdirektiv om spaltning, nemlig det 6. Selskabsdirektiv, spaltningsdirektivet.

³⁸ Den danske oversættelse af forordningen henviser fejlagtigt til artikel 7, stk. 2.

³⁹ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 267

Renvoi-teknikkens betydning

Kommissionens første forslag til forordningen var ambitiøst og omfattede ikke mindre end 284 artikler. Den omhandlede således også en række tyskinspirerede afsnit om koncerndannelse, ledelsesstruktur, medarbejderindflydelse osv. I 1989-forslaget var der 137 artikler. Den endelige vedtagne forordning indeholder 70 artikler.⁴⁰ Det skyldes, udover flytningen af reglerne om medarbejderindflydelse til et direktiv, hovedsageligt, at der i stedet henvises til national ret – den såkaldte renvoi-teknik⁴¹

Renvoi-teknikken er et begreb, der dækker over det, som på dansk bliver kaldt henvisningsteknikken.⁴² Den går i al sin enkelthed ud på, at der på de områder der ikke er dækket ind under SE-forordningen, henvises til den nationale lovgivning, der gælder for aktieselskaber med vedtægtsmæssig hjemsted i den medlemsstat hvor SE-selskabet er registreret.⁴³ Der er altså ikke mulighed for at lave specielle gunstige regler for SE-selskaber, idet der henvises til de regler der allerede gælder for aktieselskaber i det pågældende land.

Ser man alene på SE-forordningen, er den blevet vedtaget i en noget svækket form, og dele af det supranationale element er stærkt reduceret. Det var oprindeligt hensigten at skabe en supranational selskabsform uafhængig af national ret, men det kunne der ikke opnås enighed om. Der er dog sket en del, siden ideen til et fælleseuropæisk selskab blev grundlagt. EU's selskabsdirektiver har allerede fordret en del harmonisering på området, hvilket gør brugen af renvoi-teknikken mindre betænkelig. Dermed er den nationale lovgivning som der henvises til, ikke så forskellig fra land til land. Man skal ligeledes have in mente, at uden disse kompromiser, hvor der blev fjernet flere elementer fra det oprindelige udkast, var forordningen sandsynligvis aldrig blevet en realitet. På den anden side skaber det en række problemstillinger.

⁴⁰ Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 4 2001 side 473, Det Europæiske Selskab er en realitet af Jacob Hjortshøj og Tomas Krüger Andersen, Bech-Bruun Dragsted

⁴¹ Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 4 2001 side 473, Det Europæiske Selskab er en realitet af Jacob Hjortshøj og Tomas Krüger Andersen, Bech-Bruun Dragsted

⁴² Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 15

⁴³ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 20

Brugen af renvoi-teknikken betyder, at der gælder forskellige regler for SE-selskaber, alt efter hvilket land de har hjemsted i. Det vil med andre ord sige, at der er forskel på de bestemmelser der gælder for et SE-selskab med hjemsted i Tyskland og et med hjemsted i England. I praksis betyder det, at der er forskellige regler for eksempelvis kapitalbevarelse samt kapitalforhøjelse og –nedsættelse.⁴⁴

Disse forskelle åbner til en hvis grad op for muligheden for at ”shoppe” mellem medlemsstaters selskabslovgivning. Det har givet anledning til en diskussion om risikoen for en europæisk Delaware-effekt som er omtalt ovenfor.

Selskabsdirektivernes indvirkning

Det 10. selskabsdirektiv om grænseoverskridende fusion har på mange punkter samme historie som SE-forordningen. Forslaget blev første gang forelagt for over 20 år siden,⁴⁵ men strandede i en lang årrække på uenighed om medarbejderindflydelse. Direktivet blev dog bragt til live igen i forbindelse med vedtagelsen af SE-forordningen.⁴⁶ Direktivet er et forsøg på at løse de samme behov som SE-selskabet.

Direktivet var under processen for vedtagelse ved at blive overhalet indenom med EF-Domstolens afgørelse i SEVIC-sagen.⁴⁷ Sagen tvang medlemsstaterne til at tage stilling til de problemstillinger det blev blotlagt, og i Danmark blev implementeringen af 10. selskabsdirektiv fremskyndet.⁴⁸

⁴⁴ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 20

⁴⁵ EF-tidende nr. C 23 af 25. januar 1985, s 11

⁴⁶ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 86

⁴⁷ C-411/03, hvor EF-domstolen med henvisning til EF-traktatens art. 43 og 48 om etableringsfrihed og den frie kapitalbevægelse underkender den tyske stats ret til at afvise en fusion mellem to selskaber med hver deres nationalitet *alene* med den begrundelse at der er tale om selskaber med to nationaliteter. Det kan tilføjes, at Sevic findes i bilag 1 under stiftede SE-selskaber, og at aktiviteten i dag er placeret i Luxembourg, dog ikke i form af et SE-selskab.

⁴⁸ Kommende muligheder for at fusionere og spalte med virksomheder i andre EU-lande offentliggjort 24. november 2006 på www.eogs.dk

Procedurerne i det 10. selskabsdirektiv minder i høj grad om procedurerne i SE-forordningen, og der er således også sammenfald mellem mange bestemmelser. De væsentligste forskelle er, at resultatet af en fusion foretaget efter reglerne i 10. selskabsdirektiv er et nationalt selskab, hvor det for en fusion efter SE-forordningen er et krav, at fusionen resulterer i et SE-selskab, samt at der i direktivet er mulighed for at undlade visse procedurer, såfremt der kan opnås enighed herom.⁴⁹

Når der i en vis grad åbnes for større aftalefrihed i 10. selskabsdirektiv, skal det også ses i lyset af EU-kommissionens motiver for direktivet. Her fremhæves direktivets brugbarhed over for små og mellemstore virksomheder der ønsker at operere i mere end en medlemsstat men ikke i hele Europa, og som derfor ikke er tilbøjelig til at omdanne sig til et SE-selskab.⁵⁰ Dermed udtrykker de ligeledes, at SE-selskabet henvender sig til store selskaber med aktiviteter i adskillige medlemsstater. Dermed er forordningen henvendt til en relativ begrænset målgruppe, og forordningens succeskriterier skal ligeledes ses i det lys.

Arbejdet med det 14. selskabsdirektiv om selskabers nationalitetsskifte er afbrudt på ubestemt tid.⁵¹ Man afventer erfaringerne fra den eksisterende lovgivning, der giver mulighed for flytning af hjemsted, nemlig SE-forordningen samt i en vis grad det 10. selskabsdirektiv. Derefter vil der blive taget stilling til, om arbejdet med direktivet bør genoptages.

SE-selskabets struktur og ledelsesforhold

SE-selskabets organer er jf. forordningens artikel 38: a) en generalforsamling og b) enten et tilsynsorgan og et ledelsesorgan (det tostrengede system) eller et administrationsorgan (det enstrengede system).

Årsagen til denne valgmulighed findes som før omtalt i et af de utallige kompromiser, der er indgået for at realisere denne forordning. Der var oprindeligt lagt op til, at det tostrengede

⁴⁹ Eksempelvis art. 8 stk. 4, hvor der åbnes for mulighed for at undlade at lade uafhængige vurderingsmænd udarbejde en skriftlig udtalelse såfremt alle selskabsdeltagere i alle de implicerede selskaber er indforstået hermed.

⁵⁰ KOM 2003/0703 s. 2

⁵¹ SEC 2007/1707 s. 6

system skulle anvendes, men da der ikke kunne opnås enighed herom, har forordningen accepteret valgmuligheden mellem systemerne.

SE-selskabet skal i sine vedtægter, jf. artikel 38, tage stilling til hvilket system der skal anvendes af selskabet.⁵² Forordningen lægger op til valgfrihed mellem de to systemer, men det giver dog anledning til nogle praktiske problemer. For at kunne belyse disse problemstillinger vil der først kort blive skitseret, hvordan de to systemer er bygget op.

Det tostrengede system

Det tostrengede system er omtalt i forordningens artikel 39-42. Det bygger på den tyske ledelsesstruktur.⁵³ Her er der altså tale om, at der både er et tilsynsorgan og et ledelsesorgan, og at der er en skarp opdeling mellem de pligter og rettigheder, der er tilknyttet de enkelte organer.

Ledelsesorganet varetager ledelsen af SE-selskabet. Medlemmerne af ledelsesorganet vælges af tilsynsorganet. Ledelsesorganet skal mindst hver tredje måned underrette tilsynsorganet om selskabets anliggender og dets forventede udvikling jf. art. 41 stk. 1. Derudover er der tillige pligt til at underrette tilsynsorganet om alle vigtige forhold, der kan få væsentlig indflydelse på SE-selskabets stilling. Det er således ikke nok kun at holde tilsynsorganet underrettet ved de regelmæssige rapporteringer. Dertil skal det på forlangende give oplysninger af enhver relevant art til tilsynsorganet.

Tilsynsorganet fører tilsyn med ledelsen. Medlemmerne vælges af generalforsamlingen. Der kan dog være bestemmelser i vedtægterne der udpeger medlemmer i tilsynsorganet ligesom der kan være krav om medarbejderrepræsentation efter de regler der er fastlagt herom.⁵⁴

Der må på intet tidspunkt være personsammenfald mellem medlemmerne af ledelses- og tilsynsorganet. Det er dog tilladt for et medlem af tilsynsorganet at varetage hvervet som med-

⁵² Materialesamling Store SE-dag. Søren Friis Hansen s. 4

⁵³ Materialesamling Store SE-dag. Søren Friis Hansen s. 5

⁵⁴ Rådets direktiv 2001/86/EF af 8. oktober 2001

lem af ledelsesorganet. Dette vil dog medføre en suspension fra hvervet som medlem af tilsynsorganet.

Tilsynsorganet kan sammenlignes med det vi i Danmark kender som bestyrelsen, mens ledelsesorganer kan sammenlignes med direktionen.

Det enstrengede system

Det enstrengede system er omtalt i forordningens artikel 43-45. Det bygger på den engelske ledelsesstruktur.⁵⁵ Her er der tale om, at der kun er et organ nemlig administrationsorganet.

Administrationsorganet varetager ledelsen af SE-selskabet. Medlemmerne udpeges af generalforsamlingen, og administrationsorganet skal mindst hver tredje måned træde sammen og drøfte SE-selskabets anliggender. Administrationsorganet skal vælge en formand.

Der er altså her tale om en sammenblanding af direktion og bestyrelse.

Det danske system

Man kan stille sig selv det spørgsmål, hvilket system der er gældende i Danmark. Danmark befinder sig traditionelt nærmest midt i mellem de to opstillede systemer.

Werlauff argumenterer for, at vi har et modificeret tostrengt system.⁵⁶ Det baserer han på, at der til trods for, at der kan være personsammenfald, er krav om, at danske aktieselskaber har såvel bestyrelse (tilsynsorgan) samt ledelse (ledelsesorgan). Personsammenfaldet er begrænset til, at der ikke må være et flertal af direktører i bestyrelsen, samt at en direktør ikke må vælges til formand jf. ASL § 51 stk. 2 samt § 56 stk. 1.

Søren Friis Hansen argumenterer dog for, at Danmark i henhold til forordningen har et enstrengt system.⁵⁷ Han opstiller en række karakteristika for det danske system, herunder at der kan være personsammenfald, samt at direktionen har pligt til at følge anvisninger fra bestyrel-

⁵⁵ Materialesamling Store SE-dag. Søren Friis Hansen s. 6

⁵⁶ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 72

⁵⁷ Materialesamling Store SE-dag. Søren Friis Hansen s. 12

sen. Derudover hæfter han sig ved, at direktionen ikke har noget selvstændigt ansvarsområde idet bestyrelsen til enhver tid kan gribe ind over for direktionens dispositioner. På den baggrund konkluderer han, at det danske system i henhold til forordningen må anses for at være enstrengt. Ræsonnementet synes nærmest at være, at ud fra ovenstående karakteristika kan det danske system ikke betegnes som tostrengt, hvorfor det må være enstrengt.

I forarbejdet til SE-loven tages der dog utvetydigt stilling til, at det danske ledelsessystem anses som enstrengt i forhold til forordningen.⁵⁸ Det sker på trods af, at man i den danske ret traditionelt har betegnet det danske ledelsessystem som nærmest på det tostrengede ledelsessystem. Omverdenen har dog ofte karakteriseret det danske system som værende så fleksibelt, at det kunne betragtes som enstrengt.⁵⁹ Derudover bliver det danske system ofte sammenlignet med vores nordiske naboer, og i forhold til forordningen betragtes ledelsesstrukturen i Sverige, Norge og Finland som enstrengt.⁶⁰ Mere om konsekvenserne af at det danske ledelsessystem er karakteriseret som enstrengt nedenfor.

Konsekvenserne af valgfriheden

Såfremt en medlemsstat ikke har eksisterende bestemmelser for både det en- eller tostrengede system, *kan* de jf. hhv. artikel 39 stk. 5 og artikel 43 stk. 4 ”vedtage passende foranstaltninger vedr. SE-selskaber” for det ledelsessystem der ikke findes. Werlauff dyrker oversættelserne af forordningen på dette punkt, da udtrykket ”passende foranstaltninger” må siges at være en smule uklart i sin betydning.⁶¹ Den tyske oversættelse er mere klar idet det her er tale om ”tilsvarende foranstaltninger”.

Den føromtalte valgfrihed er hermed begrænset til den enkelte medlemsstats lovgivning, da der er åbent for, at medlemsstater der har stærke præferencer for et givent ledelsessystem kan beslutte, at der ikke træffes ”passende foranstaltninger” for det alternative ledelsessystem. Derved vil reguleringen af det alternative ledelsessystem alene være underlagt forordningen. Disse, og det gælder for såvel det en- som tostrengede system, er kun sparsomt reguleret i

⁵⁸ Jf. forarbejderne til SE-loven i FT 2004, tillæg A sp. 4995

⁵⁹ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 585

⁶⁰ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 577

⁶¹ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 74+75

forordningen, og vil derfor være vanskelige at bruge i praksis.⁶² Der har på den baggrund også været anført, at bestemmelserne i art. 39 stk. 5 og art. 43 stk. 4 dækker over en ”moralisk” pligt til at vedtage passende foranstaltninger for at sikre reel valgfrihed for de SE-selskaber som vælger det, for det land de har deres vedtægtsmæssige hjemsted i, alternative ledelsessystem. Der kan i den forbindelse henvises til forordningens art. 68 stk. 1, der forpligtiger medlemsstaterne til at træffe alle passende foranstaltninger for at sikre en effektiv iværksættelse af forordningen. En egentlig pligt kan dog ikke udledes af forordningens, på dette punkt, klare ordvalg.

Kategoriseringen af det danske ledelsessystem som enstrenget i forhold til forordningen afstedkommer ikke voldsomme konsekvenser for lovgivningen. Jf. retskildehierarkiet, omtalt ovenfor, vil ASL danne regelgrundlag for det enstrengede ledelsessystem. Til forskel fra de danske regler, hvor kun bestyrelsen vælges af generalforsamlingen, vælges hele administrationsorganet i SE-selskabet på generalforsamlingen, hvilket også indbefatter den adm. direktør. Men SE-lovens § 12 stk. 2 åbner for, at administrationsorganet udpeger den adm. direktør med ansvar for den daglige ledelse. Der er ligeledes åbnet for muligheden for, at personen kan hentes ”udefra” og altså ikke nødvendigvis skal være valgt ind i administrationsorganet.

Ud over de ovennævnte forhold medfører kategoriseringen af det danske ledelsessystem som enstrenget desuden, at såfremt et dansk aktieselskab vælger at omdanne sig til et SE-selskab med sit vedtægtsmæssige hjemsted i Danmark, er det muligt at bevare den relativt fleksible ledelsesstruktur.

Rent praktisk har det desuden betydet langt mindre tilpasninger af lovgivningen, at det danske ledelsessystem er blevet kategoriseret som enstrenget frem for tostrengt.⁶³

Det har betydet, at der i Danmark skulle tages stilling til, om der skulle tillades tostrengt ledelse af SE-selskaber med hjemsted i Danmark, ligesom det skulle overvejes, om der skulle

⁶² Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 574

⁶³ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 586

ske en overgang til absolutte enstrengede ledelsessystem ved at fjerne de forhold, der adskiller det danske system fra det i forordningen beskrevne enstrengede system jf. ovenstående.

At man betragter det danske ledelsessystem som enstrengt betyder, at såfremt et spørgsmål vedr. et SE-selskabs enstrengt ledelse ikke - eller kun delvist - er reguleret af forordningen, så finder bestemmelserne i ASL eller anden relevant lovgivning anvendelse jf. artikel 9. Dette ville ikke være tilfældet, hvis det vedrørte tostrengt ledelse, hvis ikke Danmark i SE-lovens § 8 netop har vedtaget disse passende foranstaltninger.⁶⁴

På det mere generelle niveau kan det nævnes, at medlemmerne af selskabsorganerne udnævnes for en periode fastsat af vedtægterne, dog max seks år. Det har ikke tidligere været kendt fra dansk selskabsret, at medlemmer af direktionen er udnævnt tidsbegrænset. Det giver dog ingen praktiske problemer, da medlemmer kan genudnævnes et uendeligt antal gange med mindre andet er fastsat af vedtægterne jf. forordningens artikel 46. Medlemmerne er desuden underlagt de samme regler for tavshedspligt og habilitetskrav som er gældende efter national ret jf. art. 47 stk. 2 samt art. 49.

Medarbejderindflydelse i SE-selskaber

Rådets direktiv 2001/86/EF af 8. oktober 2001 fastsætter de supplerende bestemmelser for så vidt angår medarbejderindflydelse. Medarbejderindflydelse defineres i direktivets art. 2 litra h) som enhver ordning, herunder information, høring og medbestemmelse, hvorigennem medarbejderrepræsentanter kan øve indflydelse på de afgørelser, der skal træffes i selskabet.

Bestemmelserne om medarbejderindflydelse i SE-selskaberne findes, som nævnt ovenfor, i et direktiv for sig selv. Direktivet er et supplement til forordningen og hænger derfor uløseligt sammen med forordningen jf. forordningens præambel nr. 19. Forordningen indeholder derfor ikke i sig selv bestemmelser vedr. medarbejderindflydelse, men indeholder dog enkelte bestemmelser, herunder art. 1 stk. 3 og art. 12 stk. 2, der sikrer, at direktivets bestemmelser om medarbejderindflydelse bliver overholdt.

⁶⁴ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 607

Formålet med direktivet er at sikre, at stiftelsen af et SE-selskab ikke medfører, at eksisterende praksis for medarbejderindflydelse i de selskaber der deltager i stiftelsen fortabes eller indskrænkes jf. præambelen nr. 3. ”Før og efter-princippet” sikrer, at de rettigheder medarbejderne havde inden stiftelsen af SE-selskabet, danner grundlag for de rettigheder de får i SE-selskabet. Princippet gælder ikke alene ved stiftelse, men også ved strukturelle ændringer i allerede eksisterende SE-selskaber jf. præambelen nr. 18. Man vil med andre ord forhindre, at motivet bag stiftelse af et SE-selskab vil være at undslippe medarbejderindflydelse, som i visse lande er ganske omfangsfuld.⁶⁵

Spørgsmålet om medarbejderindflydelse har gennem længere tid været det område inden for europæisk selskabsret, der har givet anledning til størst uenighed.⁶⁶ Det var også på grund af dette emne, at medlemsstaterne ikke kunne opnå enighed om forordningen. Direktivet bærer således også præg af, at det er et resultat af et kompromis på et område, hvor der er mange forskellige nationale indgangsvinkler til emnet, samt at det er et følsomt emne.⁶⁷

Direktivet indeholder altså ikke en fast model for medarbejderindflydelse, men har til formål at beskytte erhvervede rettigheder som nævnt ovenfor. Den opbygning af bestemmelserne giver derfor ikke et ensartet billede af medarbejderindflydelse i SE-selskaberne, idet de vil være forskellige fra SE-selskab til SE-selskab, idet de er afhængige af de aftaler, der er indgået og om medarbejderne tidligere har haft medindflydelse.

Direktivets fleksibilitet, som giver såvel arbejdsmarkedets parter som medlemsstaternes betydelige valgmuligheder, bygger i høj grad på aftalefrihed mellem parterne. Af de mere bemærkelsesværdige eksempler herpå kan nævnes, at det er muligt ved stiftelse gennem fusion at

⁶⁵ Eksempelvis Tyskland, hvor arbejdstagerne for eksempel har krav på en tredjedel af pladserne i bestyrelsen i selskaber med mere end 500 ansatte og halvdelen af pladserne hvis der er mere end 2000 ansatte. Derudover har fagforeningerne krav på at udpege en andel af arbejdstagerrepræsentanterne jf. NTS 2002:2, Ruth Nielsen, Medarbejderindflydelse i SE-selskaber s. 242

⁶⁶ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 771

⁶⁷ Jf. præambelen nr. 5, der direkte udtrykker, at det ikke er tilrådeligt at indføre en ensartet europæisk model for medarbejderindflydelse pga. medlemsstaternes meget forskellige regler og praksis på området.

indgå en aftale der stiller arbejdstager ringere efter fusionen end før.⁶⁸ ”Før og efter-princippet” kan således fraviges i tilfælde af fusion for aftalefriheden.⁶⁹

Der har i Danmark været en positiv tilgang til såvel forordning som direktiv. Det har været afgørende, at der blev fundet en løsning på spørgsmålet om medarbejderindflydelse, der var tilfredsstillende. At direktivets bestemmelser ikke er gennemført på bekostning af den danske tradition for medarbejderindflydelse har ligeledes vægtet højt.⁷⁰ Dansk Arbejdsgiverforening var skeptisk over for forhandlingstvung og ønskede, at virksomheder under en vis størrelse blev fritaget for bestemmelserne, mens LO principielt var imod, at der blev åbnet for muligheden for at forhandle sig frem til en ringere aftale end de i referencereglerne angivne.⁷¹

⁶⁸ Jf. direktivets art. 3 stk. 4, der dog kræver, at hvis resultatet af forhandlingerne fører til en indskrænkelse af medbestemmelsesretten skal det vedtages med et kvalificeret flertal (2/3) af de medlemmer af det særlige forhandlingsorgan som repræsenterer mindst to tredjedele af medarbejderne, inklusiv stemmerne fra medlemmer, som repræsenterer medarbejdere, som er beskæftiget i mindst to medlemsstater.

⁶⁹ NTS 2002:2, Ruth Nielsen, Medarbejderindflydelse i SE-selskaber s. 254

⁷⁰ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 777

⁷¹ Jf. samlenotat til Folketingets Europaudvalg forud for rådsmøde 20. december 2000 bilag 521, punkt 1 litra 5.

Delkonklusion

I afhandlingens del II har jeg analyseret mig frem til svarene på de spørgsmål, som er opstillet i problemformuleringen. Jeg vil i denne delkonklusion opsummere de vigtigste elementer fra denne analyse, inden jeg vil påbegynde afhandlingens del III.

Baggrunden for forordningen er et ønske om en fælleseuropæisk selskabsform, der er uafhængig af national lovgivning, og så åbner for muligheden for grænseoverskridende fusion og hjemstedsflytning. Dette er ikke opnået gennem den nuværende udformning af forordningen, da der i høj grad henvises til national lovgivning. Der er dog åbnet for muligheden for grænseoverskridende fusion og hjemstedsflytning.

Den omfattende brug af renvoi-teknik i forordningen, som afholder selskabsformen fra at opnå den oprindeligt tiltænkte supranationalitet, skyldes, at det ikke var muligt at nå til enighed om flere centrale elementer i forordningen. Derfor blev der indgået kompromiser, som resulterede i, at der kan være forskelle i de bestemmelser, der gælder for et SE-selskab afhængigt af, hvor dette har hjemsted. De vedtagne selskabsdirektiver er dog medvirkende til, at de forskellige medlemsstaters lovgivning på visse punkter er enslydende.

Forordningen åbner op for muligheden for, at et SE-selskab kan flytte hjemsted på tværs af landegrænser. Dette nationalitetsskifte sker uden SE-selskabets status som retssubjekt forsvinder. Det betyder, at et selskab uden at blive opløst kan flytte til en anden medlemsstat. Beslutningen skal træffes med kvalificeret flertal på generalforsamlingen og man skal være opmærksom på, at kravet om sammenfald mellem vedtægtsmæssigt hjemsted og hovedkontor også gælder i denne situation. Fraflytningslandet har mulighed for at modsætte sig flytningen, såfremt det kan begrundes med samfundshensyn, men det forventes ikke at blive anvendt betydeligt i praksis.

Forordningen åbnede ligeledes op for muligheden for grænseoverskridende fusion. Dette har ikke været tidligere været muligt, men efter vedtagelsen af forordningen har 10. selskabsdirektiv ligeledes åbnet for denne mulighed. Dermed blev et af argumenterne for omdannelse til SE-selskabet voldsomt amputeret, da det det ikke længere er et særligt kendetegn for SE-selskabet.

Forordningen foreskriver på forhånd fire punkter, som skal undersøges for, om de er hensigtsmæssige at ændre. Jeg mener, at det vil være hensigtsmæssigt at tillade at SE-selskabets vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor kan være beliggende i forskellige medlemsstater. Ikke mindst set i betragtning af domstolens praksis på området, hvor hovedsædekriteriet som grundlag for fastsættelse af et selskabs nationalitet underkendes som værende i strid med etableringsretten. Derudover vil muligheden for at tillade SE-selskabet at indsætte bestemmelser i sine vedtægter, som eller ikke er tilladt for et almindeligt aktieselskab med hjemsted i det pågældende land kunne få stor betydning for udviklingen af SE-selskabet som selskabsform.

Derudover vil det tillige være ønskværdigt, hvis eksempelvis spaltning blev tilføjet som stiftelsesmetode. Der findes allerede såvel spaltningsdirektivet, og fusionsbeskatningsdirektivet medtager allerede spaltning som skattefri på linje med fusion. For at SE-selskabet skal øge sin udbredelse, er det vigtigt, at dette har samme muligheder for at agere som et nationalt selskab.

Ud over disse punkter mener jeg, at det ville være hensigtsmæssigt, at den uensartethed, som renvoi-teknikken medfører. En måde herpå kunne være at nå til enighed om de selskabsdirektiver der allerede er undervejs. Derudover vil det på den lange bane være nyttigt, hvis de i præambelen nr. 20 omtalte områder som skatteret, konkurrenceret mv. kunne komme under fælles regulering. Især skatteområdet, der i dag er et af hovedmotiverne bag koncerners placering af virksomheder.

Del III

Indledning

Del III vil beskæftige sig med stiftelsesprocessen, og de regler der gælder, når der skal stiftes et SE-selskab. Der er i tidligere afsnit blevet set på lovgivernes motiver bag forordningen. Denne del af afhandlingen indledes med et afsnit, der omhandler virksomhedernes motiver bag at vælge SE-selskabet som selskabsform. Der vil blive inddraget såvel de motiver, jeg synes taler for valget af SE-selskabet som selskabsform, som eksempler fra allerede stiftede SE-selskabers motiver. Derefter vil de generelle bestemmelser for stiftelsesproceduren, som gælder for alle stiftelsesformerne blive introduceret, samt der vil ske en introduktion til de forskellige stiftelsesformer. Efterfølgende vil de enkelte stiftelsesformer, som er omtalt i artikel 17-37, dvs. stiftelse ved fusion, stiftelse ved etablering af holdingselskab, stiftelse ved etablering af datterselskab samt stiftelse ved omdannelse blive analyseret enkeltvis. Derudover vil der blive gennemgået den i artikel 3 stk. 2 omtalte mulighed, at et allerede eksisterende SE-selskab kan stifte et datterselskab i form af et SE-selskab.

Motiver bag stiftelse

I del II er der blevet gennemgået myndighedernes formål med og motiver bag, at åbne for muligheden for stiftelse af SE-selskaber. I dette afsnit vil der være fokus på, hvilke motiver der kan ligge bag, når virksomheder vælger SE-selskabet som selskabsform. Der vil slutteligt blive bragt eksempler på de motiver der har lagt bag nogle gennemførte omdannelser til SE-selskaber.

De teoretiske

Fælles for de motiver der forventes at ligge bag valget af SE-selskabet er, at de er nyskabende, i hvert fald til en vis grænse, inden for selskabsretten. Det drejer sig eksempelvis om muligheden for grænseoverskridende fusion med universalsuccession. SE-selskabet var unikt på dette punkt indtil gennemførslen af det tiende selskabsdirektiv. Derudover giver SE-selskabet også mulighed for at forenkle selskabsstrukturen i en koncern. Det kunne eksempelvis tænkes, at en koncern med aktivitet i datterselskaber i mange medlemsstater ønskede at samle disse i større enheder eller ønskede at samle bestemte aktiviteter i ét SE-selskab i stedet for at have dem placeret i forskellige nationale aktieselskaber i medlemsstaterne. Ved at kunne optimere

selskabsstrukturen på tværs af grænser åbnes der ligeledes mulighed for at spare bl.a. transaktionsomkostninger samt omkostninger til såvel intern som ekstern rapportering.

Muligheden for at flytte hjemsted uden at skulle likvidere bestående selskab og stifte nyt vil nok tiltrække den største målgruppe. Det giver SE-selskabet mulighed for at flytte hjemsted efter de forhold der gør sig gældende for den pågældende medlemsstat. Det kan være alt fra ønsket om at flytte produktionen til et land med kvalificeret og/eller billig arbejdskraft til de skattemæssige forhold. Derudover kan det være ønsket at komme tættere på leverandører eller kunder, der fordrer en hjemstedsflytning.

Af mere sekundære motiver kan nævnes muligheden for at vælge mellem det enstrengede og det tostrengede ledelsessystem. Det kan være en stor psykisk barriere for et selskab, der er funderet i en medlemsstat med stærk forankring i det tostrengede ledelsessystem at eksempelvis skulle stifte et datterselskab i et land med stærk forankring i det enstrengede ledelsessystem og omvendt. Det, at man i et underliggende selskab skal sammensætte ledelsen på en så anderledes måde end man er vant til, kan være hæmmende for ekspansionsplaner mv. Flexibiliteten i reglerne om medarbejderindflydelse kan tillige fordrer valget af SE-selskabet som selskabsform, da det lettere kan tilpasses selskabets og arbejdstagernes behov.

Prestige er et af de mere luftige motiver for valget af SE-selskabet som selskabsform. Der behøves ikke nødvendigvis være et presserende behov for grænseoverskridende fusion eller flytning af hjemsted, men som SE-selskab har man muligheden. Det kan på mange måder signalere en europæisk tilstedeværelse og en omstillingsparathed som en virksomhed ønsker at vise omverden.⁷²

⁷² Der er hentet inspiration til motiverne fra bl.a. Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 76 ff. samt NTS 2002:2 s. 235 Stockholm, Jon, Hvem vil efterspørge et SE-selskab.

De praktiske

Fra det beskedne antal stiftede SE-selskaber der findes, er der her et udpluk af de motiver der har ligget bag nogle af virksomhedernes valg af SE-selskabet som selskabsform. Disse eksempler er udvalgt for at repræsentere et bredt udsnit af forskellige motiver, men også for at vise eksempler på forskellige stiftelsesformer, valg af ledelsesstruktur samt flytning af hjemsted.

Allianz SE

Det tyske forsikringselskab Allianz SE blev stiftet ved fusion af det tyske Allianz AG og det italienske Riunione Adriatica Di Sicurtà S.p.A. og udnyttede derved muligheden for grænseoverskridende fusion. Selskabet har hjemsted i Tyskland og har et trestrengt ledelsessystem. Allianz angiver en lang række motiver for valget af SE-selskabet som selskabsform. Bl.a. ønsker de med valget af en europæisk selskabsform at signalere, at de er en europæisk virksomhed frem for en tysk virksomhed, der opererer i flere lande. Allianz ønskede ligeledes at optimere deres selskabsstruktur og skære ned i antallet af bestyrelsesmedlemmer. Som direkte konsekvenser forventede de mindre bureaukrati og en reduktion af omkostningerne.⁷³

ABN AMRO Nordic Securities SE (Det tidligere Alfred Berg)

ABN AMRO Nordic Securities SE blev stiftet ved en konvertering. Selskabet har hjemsted i Sverige, og har et enstrengt ledelsessystem. ABN AMRO angiver som motiver, at de ønskede at omstrukturere sig til at operere ud fra brancher i stedet for separate selskaber, samt at de havde en forventning om at udnytte kapitalen bedre og opnå en driftsmæssig effektivisering. Ved at fire enheder fusioneres til en, vil der ligeledes opnås besparelser på såvel intern som ekstern rapportering.⁷⁴

Nordea Bank AB

Nordea Bank AB er endnu ikke omdannet til SE-selskab, men det går det kun desto mere spændende. Banken nævner blandt sine motiver bag ønsket om at omdanne sig til et SE-selskab ønsket om at simplificere sin selskabsstruktur samt forventningen om driftsmæssig

⁷³ <http://ecdb.worker-participation.eu>

⁷⁴ <http://ecdb.worker-participation.eu>

effektivisering. Derudover mener de, at SE-selskabet er et godt juridisk værktøj for en koncern, der opererer på tværs af landegrænser. Selskabet er ikke omdannet pga. uklarhed om de svenske regler for garantiindskud for pengeinstitutter.

MAN Diesel SE

I slutningen af 2005 indledte MAN en omstrukturering, der skulle konvertere MAN B&W Diesel Group, der er en division af MAN koncernen, til et Europæisk selskab. I den forbindelse blev MAN B&W Diesel AG omdannet til et SE-selskab i august måned 2006. Selskabet har hjemsted i Augsburg i Tyskland og har ikke overraskende et tostrengt ledelsessystem. Halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne er medarbejderrepræsentanter, og MAN Diesel SE var det første selskab i Tyskland, der afsluttede forhandlinger om medarbejderrepræsentation ved dannelse af et SE-selskab.⁷⁵ MAN Diesel Group består af selskaber i flere lande, herunder MAN Diesel A/S i Danmark, MAN Diesel Ltd. i England, men også af selskaber i Nordamerika og Asien. MAN Diesel Group har altså endnu ikke udnyttet forordningens muligheder for grænseoverskridende fusion i deres omdannelsesproces, men har valgt i første omgang at omdanne det største selskab i gruppen, MAN Diesel AG til MAN Diesel SE. Blandt de motiver, som selskabet angiver for omdannelsen, er bl.a. målet om at fremstå som én enhed overfor kunderne. De ønsker at fremme integrationen mellem deres driftsteder og derigennem opnå fordele i den internationale konkurrence.⁷⁶ Dermed er koncernen nået et skridt på vejen mod denne integration, og fremtiden må vise hvilke yderligere tiltag, der bliver foretaget mht. til den samlede selskabskonstruktion. Det har ikke været muligt at få en udtalelse fra MAN, men en unavngiven kilde har dog over for en avis udtalt, at selskabet arbejder imod en konvertering.⁷⁷ Direkte adspurgt afviser de dog at have konkrete planer.

⁷⁵ Co-determination agreement for the future MAN Diesel SE – Pressemeldelse fra MAN B&W Diesel Group 28. april 2006

⁷⁶ MAN Diesel becomes a European Company – Pressemeldelse fra MAN Diesel Group 31. August 2006

⁷⁷ Euro Am Sonntag – MAN prüft Europa-AG. Udgave 27/08 fra 6. juli 2008

Elcoteq SE

Elcoteq var med blandt de allerførste selskaber der konverterede til et SE-selskab. Selskabet var allerede ude med en pressemeddelelse 8. oktober 2004, den dag hvorfra det blev muligt at stifte SE-selskaber, og proklamerede, at bestyrelsen ville fremsætte forslag om at konvertere Elcoteq OYj til Elcoteq SE. Elcoteq fremstiller elektroniske komponenter til kunder som Nokia, Siemens mv. og agerer derfor på et marked, der er meget konkurrencepræget. Det kendetegner også de motiver, der ligger bag omdannelsen af selskabet.⁷⁸ Elcoteq angiver muligheden for effektivisering og trimning af selskabsstrukturen som fordele. Derudover var fokus rettet mod direkte økonomiske fordele i form af muligheden for at flytte selskabet til et land med mere gunstige skattevilkår. Derudover fremhævede de også muligheden for at promovere sig som et europæisk selskab, frem for at fremstå som et finsk selskab med aktivitet i flere lande.

Elcoteq er i denne sammenhæng også et godt eksempel, da selskabet på generalforsamlingen i marts 2007 beslutter at flytte selskabets hjemsted til Luxembourg pr. 1. januar 2008. Det blev vedtaget med stort flertal på generalforsamlingen. Selskabet har beholdt sine aktiviteter i Finland, og det er kun dele af administrationen, der er flyttet. Bestyrelsen vil eksempelvis mødes i Luxembourg.⁷⁹ Dermed opfylder de såvel kravet om sammenfald mellem vedtægtsmæssigt hjemsted og hovedkontor, som kræves jf. forordningens artikel 7, som bevarelsen af fast driftssted i fraflytningslandet som er et krav for at undgå beskatning ved fraflytning jf. ovenfor.

⁷⁸ Stenstrand, Tom, Elcoteq SNB Negotiations – Experiences and procedures

⁷⁹ Proposal of Elcoteq SE's Board of Directors to Annual General Meeting that Elcoteq's Domicile be moved to Luxembourg – Pressemeddelelse fra Elcoteq 22. december 2006

Introduktion til stiftelsesmetoderne

Der er fem måder hvorpå man kan stifte et SE-selskab på:

- Grænseoverskridende fusion - det vil sige fusion mellem selskaber fra mindst 2 forskellige EU/EØS-lande jf. artikel 17-31.
- Stiftelse af holdingselskab - det vil sige at selskaber fra 2 forskellige EU/EØS-lande sammen stifter et holdingselskab som fælles moderselskab jf. artikel 32-34.
- Stiftelse af fælles datterselskab/joint venture - det vil sige at selskaber fra 2 forskellige EU/EØS-lande sammen stifter et fælles datterselskab jf. artikel 35-36.
- Omdannelse af selskab - det vil sige at et eksisterende selskab kan omdannes til et SE-selskab, såfremt selskabet i mindst 2 år har haft et datterselskab i et andet EU/EØS-land jf. artikel 2, stk. 4 samt 37.
- Stiftelse af eget datterselskab - det vil sige at et eksisterende SE-selskab kan stifte nye datterselskaber som SE-selskaber jf. artikel 3, stk. 2.

Der er ligeledes det tilfælde, hvor et allerede eksisterende SE-selskab deltager i stiftelsen af et nyt SE-selskab. I det tilfælde henvises der i forordningens artikel 3 stk. 1 til, at et SE-selskab, der indgår i en af de tre første ovennævnte stiftelsesmetoder, skal betragtes som et aktieselskab i det land, hvor det har sit hjemsted. At man har valgt at sidestille eksisterende SE-selskaber med nationale aktieselskaber i denne forbindelse er fornuftig. Det ville være i strid med forordningens intentioner at afskære SE-selskaber fra at deltage i stiftelsen af nye SE-selskaber alene pga. at det er et SE-selskab. I nedenstående afsnit skal man derfor have i mente, at når der eksempelvis i artikel 2 stk. 1 står aktieselskab, tænkes der ligeledes på eksisterende SE-selskaber. Yderligere behandling af denne modificerede stiftelsesform vurderes ikke at være påkrævet, da det anses for at blive dækket ind i behandlingen af de der ovennævnte stiftelsesformer.

Nedenstående tabel viser hvilke selskabstyper, der kan deltage i stiftelsen af et SE-selskab fordelt på stiftelsesmåder. Et SE-selskabs stiftelse af eget SE-datterselskab er i den forbindelse irrelevant.

	A/S	ApS	K/S	Andels-selskab	I/S
Fusion	X	(X)			
SE-holdingselskab	X	X			
SE-datterselskab	X	X	X	X	X
Omdannelse	X	(X)			

Tabel 1: Oversigt over hvilke selskabstyper der kan deltage i de respektive stiftelsesmetoder

Tabellen vil blive yderligere kommenteret i de efterfølgende afsnit.

Kan kun stiftes af juridiske personer

Mht. stiftelsen af SE-selskaber er der nogle fælles træk for metoderne hvorpå det sker. Det er kendetegnende, at et SE-selskab ikke kan stiftes af fysiske personer, men udelukkende af juridiske personer. Hvilke typer af juridiske personer der kan stifte et SE-selskab afhænger af stiftelsesmåden. Grunden til at det ikke er muligt for fysiske personer at deltage i stiftelsen er, at man helt tilbage i det første forslag til forordningen fra 1970 havde en målsætning om, at forordningen skulle være et middel til integration af allerede eksisterende virksomheder.⁸⁰ Det europæiske selskab skulle udfylde et påtrængende økonomisk behov for samarbejde på tværs af grænser, og ikke være et alternativ til de nationale selskabsformer. Såfremt en fysisk person ønskede at starte en virksomhed, blev de eksisterende nationale regler om organisationsformer anset for at være tilstrækkelige. Disse antagelser har således flugget med hele vejen til forordningens tilblivelse.

Den begrænsning der ligger i at fysiske personer ikke kan stifte et SE-selskab, vil næppe medføre store praktiske problemer. For det første kan det være svært at se motiverne bag ønsket om, at en nystartet virksomhed skulle stiftes som SE-selskab.

⁸⁰ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 139

For det andet vil en løsning på denne problemstilling være at købe et SE-skuffeselskab. Disse vil med sikkerhed blive udbudt af advokater mv. som vil være i stand til at leverer et færdigregisteret SE-selskab.⁸¹ Dermed har man mulighed for, til en vis grænse, at slippe for de krav der ellers stilles i stiftelsesprocessen.

På den anden side har jeg svært ved at se, hvad der kan være problematisk i, at to fysisk person fra forskellige lande, der ønsker at starte en virksomhed, skulle stifte et SE-selskab. Personen vil i så fald skulle overholde de samme bestemmelser, som gælder, når juridiske personer stifter et SE-selskab. En fysisk person vil selvfølgelig være udelukket fra at deltage i fusion samt stiftelse af datter- og holdingselskaber, før der var stiftet en juridisk person. På den måde vil man kunne undgå, at en virksomhed skal stiftes som nationalt selskab først, hvis man fra starten har intentioner om at selskabet skal ende som SE-selskab.

Kravet om det grænseoverskridende element

Det er ligeledes et krav, at stiftelsen skal indeholde et element af grænseoverskridende karakter. Elementet af grænseoverskridende karakter afhænger af stiftelsesmåden. Udgangspunktet er, at de selskaber der ønsker at stifte et SE-selskab, skal være hjemmehørende i forskellige medlemsstater. Kravet er dog ikke mere restriktivt, end at to selskaber med hjemsted i samme medlemsstat kan stifte hhv. SE-holdingselskaber og SE-datterselskaber, såfremt de hver især har erhvervmæssig tilknytning til et andet land, eksempelvis i form af et datterselskab.⁸²

Begrænsningen i stiftelsesmåderne mht. kravet om det grænseoverskridende element skal ses på baggrund af det retslige grundlag, hvorpå Fællesskabet kan handle. Det kræver, at der allerede eksisterer et grænseoverskridende element. Det sker med henvisning til at forordningen har sit hjemmelgrundlag i traktatens artikel 308.⁸³

⁸¹ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 39

⁸² Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 141

⁸³ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 139

Lige så væsentlig en årsag til, at der er opstillet dette krav om et grænseoverskridende element, er sammenholdt med kravet om at det kun er juridiske personer der kan deltage i stiftelsen, at man har villet undgå, at SE-selskaber kunne anvendes til at omgå de enkelte landes lovgivning på områder som medarbejderrepræsentation og lignende.⁸⁴ Det har således været et bevidst valg for ikke at skabe konkurrence mellem SE-selskabet og de nationale selskaber, som det også understreges i præambelen nr. 5.

Grænseoverskridende fusion

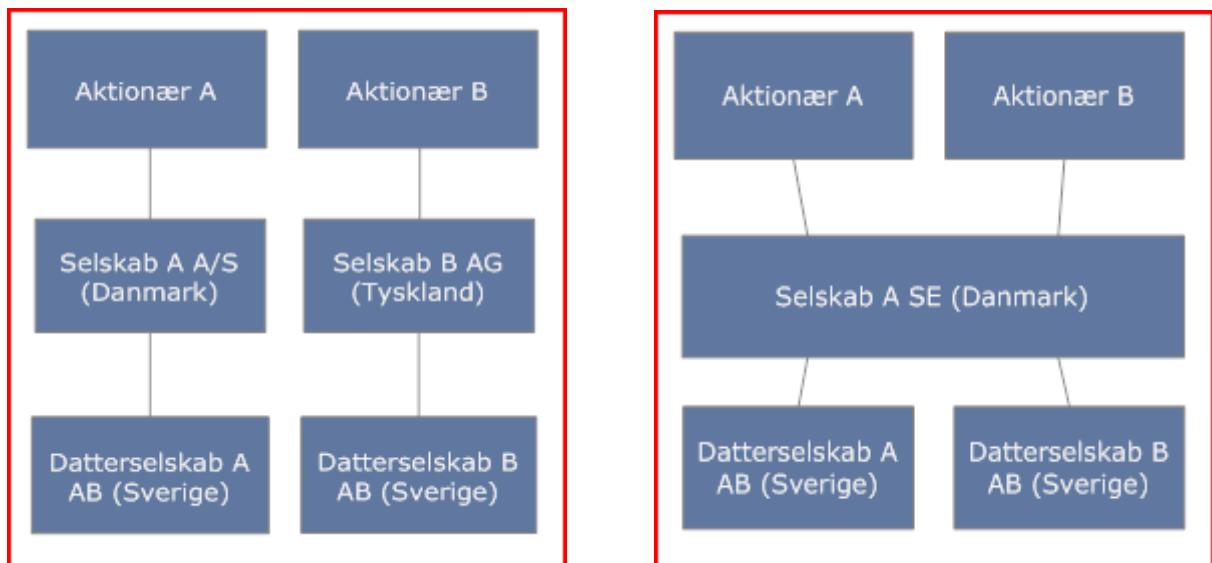
Aktieselskaber, som er stiftet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og som har sit vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor i Fællesskabet, kan stifte et SE-selskab ved fusion såfremt mindst to af de deltagende selskaber hører under forskellige medlemsstaters lovgivning. Det fremgår af forordningens artikel 2, stk. 1. Det er i den forbindelse vigtigt at pointere, at der ikke nødvendigvis skal være sammenfald mellem det vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor, bare de begge er inden for Fællesskabet.

Det fremgår, at kun aktieselskaber, hvilket for hvert land bliver defineret i bilag 1 i forordningen, kan deltage i stiftelse ved fusion. Dermed er anpartsselskaber udelukket herfra. I den danske lovgivning er det dog relativt enkelt at omdanne et anpartsselskab til et aktieselskab, så det kan ikke anses som et problem, at det udelukkende er aktieselskaber, der kan deltage i fusionen.⁸⁵

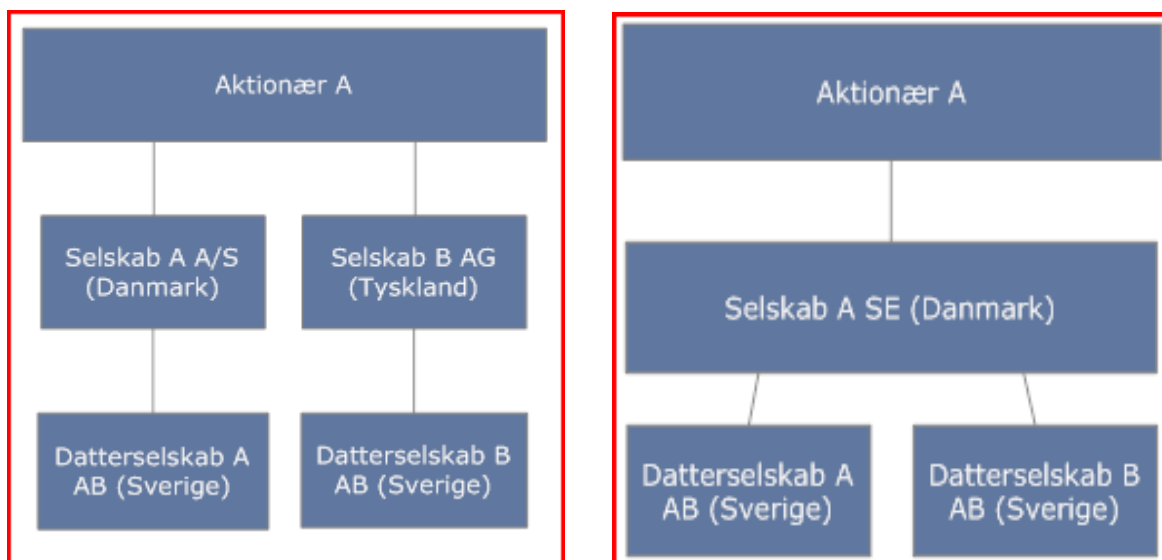
Stiftelse ved fusion kan foregå på to måder. Enten kan det ske ved overtagelse, kaldet absorption, eller ved stiftelse af nyt selskab. Ved fusion ved overtagelse er det det overtagende selskab, der får status som SE-selskab i forbindelse med fusionen, mens der ved stiftelse af et nyt selskab er det nye selskab der bliver et SE-selskab.

⁸⁴ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 39

⁸⁵ Omdannelse fra anpartsselskab til aktieselskab er der reguleret af bestemmelserne i ApSL § 66 og 67. Det skal vedtages med kvalificeret flertal, og der er krav om udarbejdelse af en vurderingsberetning. Derudover skal vedtægterne opfylde kravene i ASL § 21 og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal informeres om omdannelsen. Det skal de anpartshavere, der ikke deltog i beslutningen også senest 2 uger efter vedtagelsen.



Ovenstående viser et eksempel på en fusion. I dette tilfælde er det Selskab A og B der fusionere med Selskab A som det forsættende selskab, men med status som SE-selskab. Aktionærerne i Selskab A og B bliver efterfølgende aktionærer i Selskab A SE. Selskab B's datterselskab bliver efter fusionen et datterselskab til Selskab A SE, da dette overtager alle aktiver og passiver, inkl. datterselskaber.



Dette eksempel på en fusion skal illustrere den situation, hvor samme aktionær eller aktionærkreds ejer selskaber i flere lande. Det kunne eksempelvis være to produktionsvirksomheder, som laver det samme, men er placeret i hver deres land. Før vedtagelsen af forordningen har der ikke været mulighed for at fusionere disse selskaber og dermed opnå de fordele, der kan ligge deri. Det kan eksempelvis være at sætte dem under samme ledelse og mindste den administrative byrde. Der er givetvis mange, der er i den situation, hvor aktiviteterne er blevet

spredt i flere selskaber end nødvendigt, men hvor der før ikke har været mulighed for at trimme organisationen. Det er der kommet med SE-forordningen.

Der findes også en tredje mulighed, som ikke er illustreret. Det er situationen, hvor Selskab A og B opløses, og der i stedet stiftes ét nyt selskab, Selskab C SE. Også i dette tilfælde sker der universalsuccession.

Som det fremgår af bilag 1, er 33 SE-selskaber stiftet gennem en fusion. Af dem driver 13 virksomhed og har ansatte. Hvor mange selskaber der er stiftet via bestemmelserne i 10. selskabsdirektiv, findes der ingen opgørelse over.

Det tredje selskabsdirektiv, fusionsdirektivet, vil jf. artikel 18 finde anvendelse på alle selskaber, der deltager i stiftelsen af et SE-selskab ved fusion i relation til spørgsmål, der ikke er omfattet af forordningens bestemmelser eller på spørgsmål, der kun delvist er omfattet.

I lighed med hvad der er gældende ved grænseoverskridende hjemstedsflytning, er der også ved fusion mulighed for, at kompetente myndigheder kan gøre indsigelser mod beslutningen ud fra samfundshensyn jf. artikel 19. Det skal dog ske før udstedelsen af den i artikel 25 stk. 2 nævnte attest. I modsætning til bestemmelserne vedr. grænseoverskridende hjemstedsflytning, hvor det kun er fraflytterlandet der har mulighed for at gøre indsigelser, er det ved fusion muligt for alle implicerede lande.

Uden at gå i detaljer med selve fusionsplanen skal det bemærkes, at der, som ved alle stiftelsesformerne, foretages et valg af hjemsted. Det kan ved stiftelse ved fusion vise sig at blive genstand for uoverensstemmelser. Ved at være tvunget til at vælge hjemsted, vil man ved en fusion mellem to nogenlunde lige store selskaber - ofte ultimativt - få afgjort, hvem der er det stærkeste.⁸⁶ Det kan dog løses ved, at man vælger at placere hjemstedet et helt tredje sted. Iht. kravet om sammenfald mellem hovedkontor og vedtægtsmæssigt hjemsted, vil hovedkontoret ligeledes skulle placeres der, og deraf skal SE-selskabet ledes derfra. Men ud fra den betragtning, at stiftelse af et SE-selskab gennem en grænseoverskridende fusion henvender sig til

⁸⁶ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 15

store virksomheder, anser jeg det ikke som et problem, at ledelse adskilles fra eventuelle tidligere driftssteder.

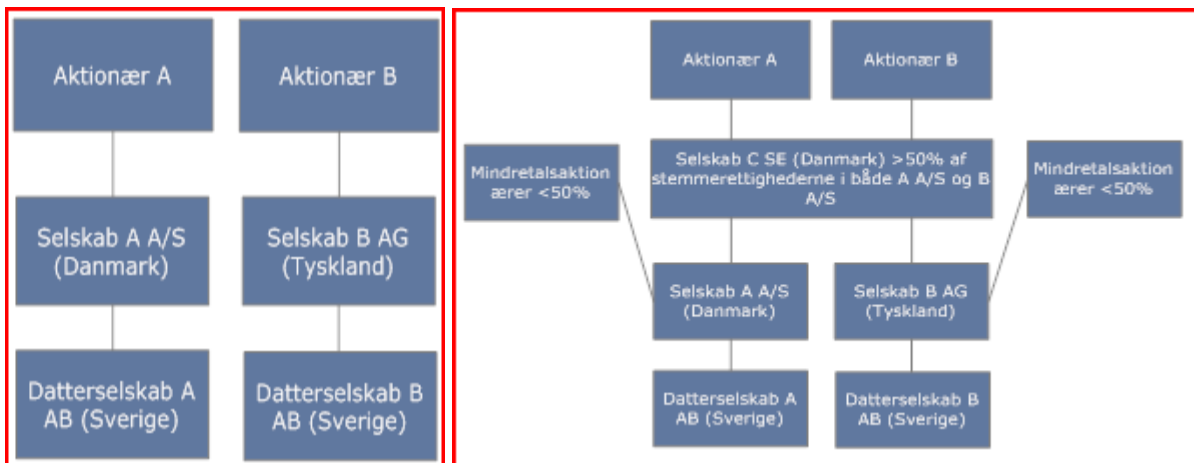
Ligesom ved grænseoverskridende flytning af hjemsted er der i SE-loven indført bestemmelser, der giver aktionærer, der på generalforsamlingen har modsat sig fusionen, ret til at kræve, at selskabet indløser deres aktier, såfremt de indsender deres krav skriftligt senest fire uger efter generalforsamlingen jf. SE-lovens § 5, stk. 1. Såfremt der ikke er enighed blandt aktionærerne, kan det altså blive tilfældet, at helt op til en tredjedel af aktierne skal indløses af selskabet for at fusionen kan blive realiseres. Indløsning sker ved, at selskabet køber aktierne tilbage til den værdi, aktierne måtte have på pågældende tidspunkt. Kan der ikke opnås enighed herom, udpeges skønsmand til at vurdere værdien jf. SE-loven § 5, stk. 3.

For selskaber, der ejer mindst 90 % af de stemmeberettigede aktier i et andet selskab, findes der en forenklet fusionsprocedure i forordningens artikel 31. Der er dog ikke tale om de store administrative lettelser, men at der ikke skal udarbejdes visse dokumenter mv.

Denne stiftelsesmetode henvender sig i sagens natur til selskaber der ønsker at fusionere på tværs af landegrænser. Det vil også typisk være selskaber der har haft behovet gennem længere tid, men ikke haft muligheden. Det kan være alt fra virksomhedsovertagelser til trimning af koncernstrukturen.

Stiftelse af holdingselskab

Selskaber med begrænset ansvar⁸⁷, dvs. både aktie- og anpartsselskaber, kan stifte et SE-holdingselskab, hvis mindst to af de involverede selskaber enten hører under forskellige medlemsstatsers lovgivning eller i mindst to år har haft et datterselskab, som hører under en anden medlemsstats lovgivning eller en filial, som er beliggende i en anden medlemsstat. Det er igen ud fra betragtningen om, at selskaberne, der deltager i stiftelsen, er stiftet i overensstemmelse med lovgivningen, og at de har deres vedtægtsmæssige hjemsted og deres hovedkontor i EU jf. forordningens artikel 2, stk. 2. Selskaber, der ønsker at stifte et SE-holdingselskab, skal altså ikke nødvendigvis være placeret i forskellige lande. Eksempelvis kan to danske selskaber godt stifte et fælles SE-holdingselskab, såfremt de i mindst to år har haft den rette tilknytning til udlandet i form af datterselskab eller filial. Det er ikke et krav, at datterselskaberne eller filialerne er henhørende under forskellige medlemsstater.⁸⁸ Dette er illustreret i nedenstående figur.



Figuren viser, hvordan SE-holdingselskabet bliver skudt ind mellem aktionærerne der ønsker at deltage i stiftelsen, og de selskaber (A og B), som tidligere var direkte forbundet. Mindretalsaktionærerne forbliver aktionærer i Selskab A og B.

⁸⁷ Der er i forordningens bilag 2 specificeret, hvilke selskaber der refereres til under betegnelsen ”aktieselskaber og andre selskaber med begrænset ansvar”. Der er for dansk vedkommende kun listet aktie- og anpartsselskaber, mens de danske selskabstyper S.m.b.a og A.m.b.a, som begge er defineret i lov om erhvervsdrivende virksomheder, ikke er omfattet af forordningen.

⁸⁸ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 270

Der fremgår ikke af forordningen, hvornår de to år, som de stiftende selskaber skal have haft datterselskaber under national lovgivning, skal regnes fra. Det må dog antages, at det er tidspunktet, hvorpå generalforsamlingen træffer beslutning om stiftelsen.⁸⁹

Der er jf. bilag 1 kun fire SE-selskaber der er stiftet på denne måde.

Kravet om, at stiftelsen indeholder et grænseoverskridende element, er beskedent i dette tilfælde. De udenlandske datterselskaber, der kan gøre det ud for det grænseoverskridende element i denne stiftelsesform, behøver ikke have en vis volumen i forhold til moderselskabet, men om et tomt datterselskab er nok er dog tvivlsomt.

Aktionærer eller anpartshavere med over 50 % af stemmerettighederne skal i selskab A og B ombytte deres aktier eller anparter med aktier i det nystiftede SE-holdingselskab. I dette krav ligger, at SE-holdingselskabet gennem stiftelsen bliver moderselskab for de aktie- eller anpartsselskaber hvis aktier eller anparter er indskudt i holdingselskabet.⁹⁰ De aktionærer eller anpartshavere, der ikke ønsker at deltage i aktieombytningen, forbliver aktionærer eller anpartshavere i selskab A og B, men som mindretalsaktionærer.

Modsat fusion vil de selskaber, der tager initiativ til stiftelsen, stadig bestå efter stiftelsen af SE-selskabet. Af samme grund er der ved denne stiftelsesform ikke indlagt en vetoet til myndighederne, da stiftelsen af et SE-holdingselskab ikke medfører, at nogen juridiske personer forsvinder fra medlemsstatens område. Datterselskaber eller filialer vil også bestå, men bliver indirekte datterselskaber eller filialer af SE-selskabet. Medarbejderne forbliver medarbejdere i det selskab, de var tilknyttet før.

Der findes i forordningen ingen definition af, hvad der skal forstås ved et datterselskab. Direktivet indeholder en definition, men den er ikke i overensstemmelse med, hvad der er gældende i eksempelvis Irland. Derfor må det i overensstemmelse med internationale selskabsretslige principper antages, at det er de enkelte staters definition af et datterselskab, der skal

⁸⁹ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 337

⁹⁰ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 59

lægges til grund.⁹¹ Det er derfor udslagsgivende i hvilken medlemsstat det pågældende selskab er hjemmehørende. På dette punkt kunne man med fordel overveje, om man ikke skulle bruge den definition der findes i direktivet for at undgå uoverensstemmelser mellem forordningen og direktivet.

På samme måde finder der ingen definition af et holdingselskab og hvornår, der foreligger en koncernforbindelse. Det begrundes i præambelen nr. 15-17, at området på nuværende tidspunkt ikke kræver specifik regulering for SE-selskaber. Det skal også ses i lyset af, at det ikke har været muligt at nå til enighed om det 9. selskabsdirektiv, koncerndirektivet.

Selve stiftelsesprocessen og indholdet af stiftelsesplanen vil ikke blive behandlet tilbundsgående, men jeg vil bemærke, at stiftelsesplanen skal vedtages på generalforsamlingen i hvert af de selskaber, der har taget initiativ til stiftelsen.⁹² Derudover er der mange lighedspunkter til en almindelig aktieombytning.

Artikel 34 åbnes for muligheden for, at de enkelte medlemsstater *kan* vedtage bestemmelser der har til formål at beskytte mindretalsaktionærer, der modsatte sig stiftelsen, kreditorer og medarbejdere. Der er fra dansk side vurderet, at minoritetsaktionærer, som det ellers er tilfældet ved fusion og grænseoverskridende hjemstedsflytning, skal have mulighed for at lade sig indløse ved stiftelse af et SE-holdingselskab. Det skyldes hovedsageligt, at de involverede selskaber, i modsætning til fusion, fortsætter med at eksisterer, og at det er op til den enkelte aktionær selv at bestemme, om han ønsker at indskyde sine aktier ved stiftelsen af SE-holdingselskabet.⁹³ Såfremt en aktionær ikke ønsker at deltage i stiftelsen, vil vedkommendes status som aktionær ikke være ændret, men der vil blot være tale om, at han nu er aktionær i et selskab, der er blevet datterselskab til et SE-holdingselskab. Derfor adskiller situationen sig ikke fra et almindeligt skifte af hovedaktionær, hvilket ikke kan siges at forringe mindretalsaktionærens retsstilling.

⁹¹ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 275

⁹² For mere tilbundsgående gennemgang af stiftelsesplanen og denne indhold henvises til Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab kapitel 5 afsnit 4 til 7.

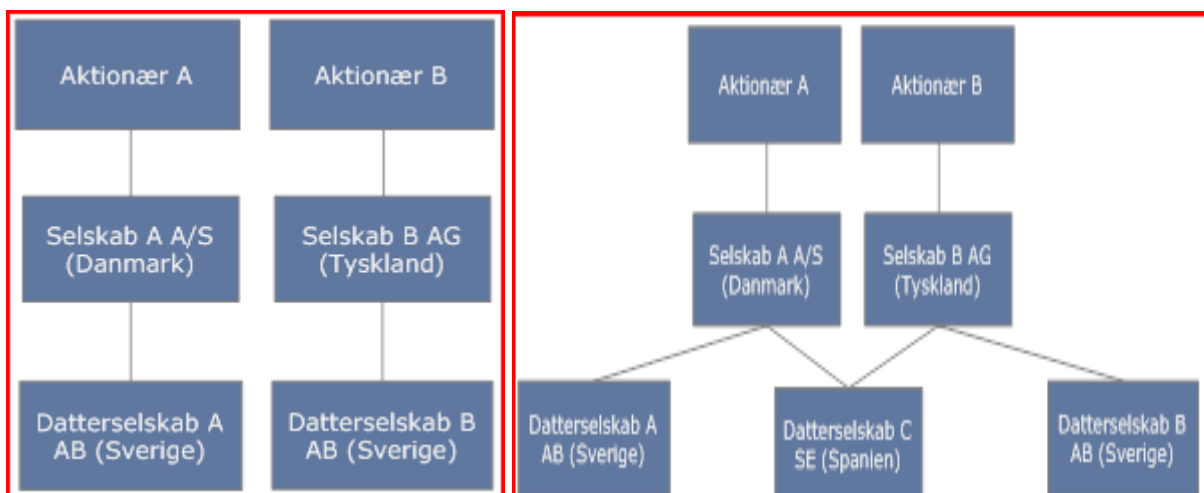
⁹³ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 319

Denne stiftelsesform henvender sig til selskaber, der ønsker at komme under fælles ledelse, dog uden at fusionere. Det kan være to selskaber der har indgået strategiske samarbejdsaftaler eller lignende. Der kan eksempelvis være tale om det tilfælde, hvor der er sammenfald i ejerkredsen mellem to selskaber, og der derfor er et ønske om, at disse selskaber kommer ledelse af et fælles selskab.

Stiftelse af fælles datterselskab

Den tredje mulighed for stiftelse af et SE-selskab består i at stifte et fælles datterselskab ved en aktietegning. Der er også her krav om, at mindst to af de deltagende selskaber enten hører under forskellige medlemsstaters lovgivning eller at de i mindst to år har haft et datterselskab, som hører under en anden medlemsstats lovgivning, eller en filial, som er beliggende i en anden medlemsstat.

Ved denne stiftelsesform kan alle selskaber jf. definitionen i Traktatens artikel 48, stk. 2 deltage i stiftelsen. Det betyder, at ud over aktie- og anpartsselskaber kan andelsselskaber, kommanditselskaber og interessentskaber også medvirke til stiftelsen af et SE-datterselskab.⁹⁴ Det er selvfølgelig ud fra en betragtning om, at kravet om det grænseoverskridende element er opfyldt. Der kan derfor godt, i lighed med hvad der er omtalt ovenfor, være sammenfald mellem datterselskabernes nationalitet.



Ovenstående figur illustrerer, hvordan stiftelsen af et SE-datterselskab bliver placeret i organisationen.

Der er jf. bilag 1 syv SE-selskaber, som er stiftet som et fælles datterselskab.

Forordningens bestemmelser vedr. stiftelse af et SE-datterselskab er til at overskue. Afsnittet består af to artikler, hvor den første henviser til muligheden for stiftelsesmetoden, mens den

⁹⁴ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 333

anden henvis til national lovgivning for de bestemmelser, der gælder ved stiftelsen af et datterselskab i form af et aktieselskab.

Forordningen indeholder ikke regler om udarbejdelse og offentliggørelse eller generalforsamlingsgodkendelse for stiftelse af SE-datterselskaber. Det skal ses i lyset af, at et SE-selskab, uanset stiftelsesmetode, efter stiftelsen frit kan stifte SE-datterselskaber jf. forordningens artikel 3, stk. 2.

Da der ikke i forordningen er krav om generalforsamlingsgodkendelse for at træffe beslutningen om stiftelse af et SE-datterselskab, gælder de nationale regler, som de stiftende selskaber er underlagt. Det skal derfor klarlægges, hvem der har den fornødne kompetence til at træffe en sådan beslutning. I Danmark er det bestyrelsen, der har den kompetence, mens det for anpartsselskaber uden bestyrelse er ledelsen. For de øvrige restformer, der kan deltage i denne stiftelsesmetode, afhænger det af de regler der gælder for beslutningskompetencen i den pågældende form. Såfremt det stiftede SE-datterselskabs virksomhed ikke kan rummes i det stiftende aktieselskabs formbestemmelse, kan det dog blive nødvendigt at inddrage generalforsamlingen med henblik på at få ændret denne.

Den tegnede kapital kan tilvejebringes på flere måder, når der skal stiftes et SE-datterselskab. Kapitalen kan bestå af såvel indskudte kontanter eller aktier, en indskudt virksomhed eller driftsmidler og produktionsanlæg, såfremt de repræsenterer en økonomisk værdi. Såfremt kapitalen rejses via apportindskud finder ASL §§ 6 anvendelse mht. vurderingsberetning og sagkyndige vurderingsmænd.

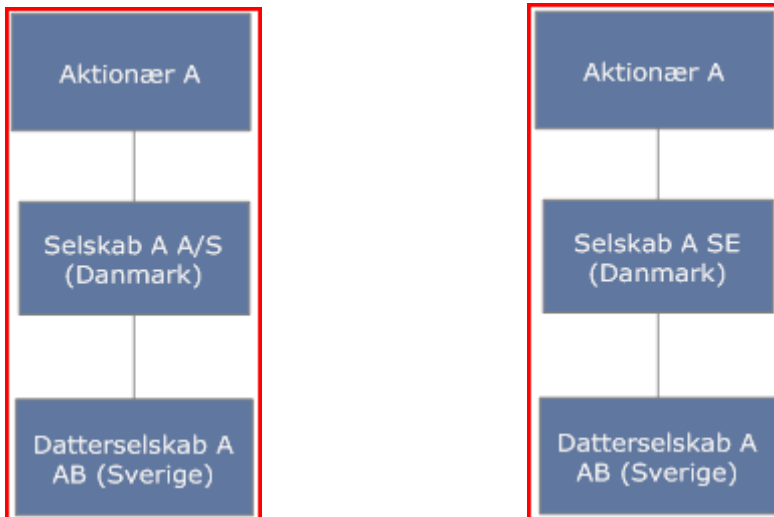
Forordningen indeholder heller ikke bestemmelser om forholdet mellem de deltagende selskaber. Der skal således ikke ske en lige indskydelse af kapital, men i princippet kan den ene stifter tegne 80 % af kapitalen, mens de andre stiftere tegner de resterende 20 % af kapitalen. Alle stiftere skal dog tegne aktier.⁹⁵

⁹⁵ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 349

Denne stiftelsesform er oplagt i det tilfælde, hvor to eller flere selskaber ønsker at starte en fælles aktivitet. Dermed har mulighed for at starte denne aktivitet op i en selskabsform, der allerede fra stiftelsen er gearet til at flytte hjemsted eller fusionere over grænser, hvis dette på et senere tidspunkt skulle blive aktuelt. Såfremt aktiviteten stiftes i et land, hvor selskaberne ikke på forhånd er repræsenteret, kan det også være en fordel, at de har kendskab til de bestemmelser der gælder for SE-selskabet.

Omdannelse af selskab

Et aktieselskab, der er stiftet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og som har sit vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor i EU/EØS, kan omdanne sig til et SE-selskab. Det er på betingelse af, at det i mindst to år har haft et datterselskab, som hører under en anden medlemsstats lovgivning. Det fremgår af forordningens artikel 2, stk. 4.



Ovenstående figur illustrerer, hvordan selskabsstrukturen ser ud før og efter en omdannelse. Eksemplet er den enkleste konstruktion der kan foretage omdannelsen.

Der er jf. bilag 1 stiftet 34 SE-selskaber gennem omdannelse. Der er i bilaget kun et dansk registreret SE-selskab. Det fremgår ikke hvordan selskabet blev stiftet, men det har sandsynligvis været gennem en omdannelse. Selskabet besidder kapitalandele i norske energi- og shippingvirksomheder, og er ejet af et selskab registreret på Bermuda. Selskabet har efterfølgende valgt at flytte sit vedtægtsmæssige hjemsted til Cypern.⁹⁶ Derefter har det ikke været muligt at følge selskabets aktivitet. Motiverne for omdannelse og flytning af hjemsted kan man derfor kun gisne om.

Det er kun aktieselskaber der kan omdannes til et SE-selskab. Såfremt et anpartsselskab ønsker at blive et SE-selskab, må det først omdanne sig til et aktieselskab efter reglerne herom i ApSL § 66-67.

⁹⁶ <http://ecdb.worker-participation.eu>

Kravet om det grænseoverskridende element er ved denne stiftelsesform skærpet, da det alene er datterselskaber, og ikke som i tilfældet ved stiftelse af et SE-datterselskab eller et SE-holdingselskab tillige filialer, der skal danne basis for dette krav. Det er også alene det omdannende selskab der bliver til et SE-selskab. Datterselskaberne status som juridisk person forbliver uændret, men mindre de selvfølgelig også vælger at omdanne sig.

Det er ikke et krav, at det vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor er sammenfaldende for det selskab, der ønsker omdannelse, men efter omdannelsen gælder kravet, at de skal være beliggende i samme medlemsstat jf. forordningens artikel 7. Det fremgår klart af forordningens artikel 37, stk. 3, at det vedtægtsmæssige hjemsted ikke kan flyttes grænseoverskridende i forbindelse med omdannelsen.

Ved omdannelsen gælder princippet om universalsuccession, da der ikke bliver stiftet en ny juridisk person.

Der skal udarbejdes en omdannelsesplan og en beretning, som skal indeholde relevante informationer, der danner grundlag for aktionærernes beslutning om omdannelse. Beretningen skal indeholde en redegørelse af de juridiske og økonomiske aspekter ved omdannelsen. Der er ikke formelle krav til indholdet af omdannelsesplanen, men der vil sandsynligvis blive hentet inspiration i forordnings artikel 20 om indholdet af fusionsplaner. Beslutningen om omdannelse træffes af generalforsamlingen, og der kræves kvalificeret flertal for at beslutningen kunne vedtages.

Kapitalkravet i et SE-selskab er €120.000, svarende til ca. kr. 900.000. Det tilsvarende kapitalkrav for et dansk aktieselskab er kr. 500.000. Det kan derfor være nødvendigt at gennemføre en kapitalforhøjelse i det selskab, der ønskes omdannet inden omdannelsen, for at kunne leve op til dette krav.⁹⁷ For at sikre at dette krav er overholdt, skal der også ved denne stiftelsesform udarbejdes en vurderingsberetning jf. forordningens artikel 37, stk. 6.

⁹⁷ De nærmere regler vedr. kapitalforhøjelse findes i ASL § 29-33. Det kan ske ved kontantindskud, apportindskud, gældskonvertering samt udstedelse af fondsaktier.

Modsat fusion, men i lighed med stiftelse af et SE-holdingselskab, vil selskabet der omdanner sig stadig, bestå efter stiftelsen. Derfor er der ikke indlagt en vetoret til myndighederne, da omdannelsen ikke direkte kan være årsag til, at nogen juridiske personer forsvinder fra medlemsstatens område. Datterselskaber eller filialer vil også bestå, men bliver datterselskaber eller filialer af SE-selskabet. Medarbejderne forbliver ligeledes medarbejdere i det selskab de var tilknyttet før. Der er ikke bestemmelser i forordningen, der fordrer beskyttelse af mindretalsaktionærer og kreditorer. Det skyldes, at selskabet ikke i forbindelse med omdannelsen kan skifte nationalitet, og at princippet om universalsuccession gør sig gældende. Det er først hvis SE-selskabet efterfølgende ønsker at flytte hjemsted over grænser, at disse mekanismer sætter i gang jf. forordningens artikel 8. Medarbejdernes rettigheder og forpligtigelse beskyttes derimod i forordningens artikel 37, stk. 9. Der fremgår det tydeligt, at rettigheder og forpligtigelse, som bygger på national lovgivning, praksis og individuelle arbejdskontrakter eller ansættelsesforhold, som eksisterer på tidspunktet for registrering, skal overføres til SE-selskabet ved dets registrering.

Denne stiftelsesform henvender sig til selskaber, der ønsker at benytte sig af SE-selskabets mulighed for hjemstedsflytning eller adgangen til fusion. Denne løsning omdanner kun det selskab man ønsker at omdanne, og medfører derfor ikke stiftelse af nye selskaber.

Stiftelse af eget datterselskab

Et SE-selskab kan stifte et eller flere datterselskaber i form af SE-selskaber jf. forordningens artikel 3, stk. 2. Det skal ske i overensstemmelse med den relevante lovgivning i den medlemsstat, hvor SE-selskabet har sit hjemsted. Stiftelsen kan ske i den medlemsstat, hvor SE-selskabet er hjemmehørende eller i et andet EU/EØS-land.

Der er ikke som ved de andre stiftelsesformer krav om et grænseoverskridende element. Dette krav kan dog på sin vis siges at være opfyldt, da det stiftende selskab, som efter stiftelsen er blevet et SE-moderselskab, ved sin stiftelse havde karakter af noget grænseoverskridende.⁹⁸ Det er dog ikke et krav, at det stiftende SE-selskab ved stiftelsen af et SE-datterselskab stadig skal have grænseoverskridende karakter.

⁹⁸ Christensen, Jan Schans & Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab s. 1014

Et SE-selskab kan altså i princippet stifte alle de SE-datterselskaber det har lyst til. Det er selvfølgelig ud fra en betragtning om, at alle relevante bestemmelser er overholdt i forbindelsen med stiftelsen. Der er ikke i forordningen bestemmelser, der forhindrer et salg af et nystiftet SE-datterselskab. Dermed åbnes der for muligheden for, at man forholdsvis nemt kan udbyde færdigstiftede SE-selskaber til salg til interesserede købere, som dermed slipper for de relativt omfattende krav der ellers stilles, hvis man ønsker at stifte et SE-selskab. Det åbner for muligheden fra, at SE-selskaber bliver stiftet med henblik på videresalg.

Der svenskregistrerede Bolagsstiftarna International SE, som er blevet stiftet som et fælles datterselskab af svenske Bolagsstiftarna Förvaltning Sverige AB og danske Skandinavisk Selskabsret A/S, har stiftet mindst 2 egne SE-datterselskaber, Startplattan 39001 SE og Startplattan 39002 SE, som udbydes som færdigregistrerede skuffeselskaber.⁹⁹ Mere om skuffeselskaber nedenfor.

Skuffeselskaber

Den stiftelsesproces, som er omtalt i ovenstående afsnit, kan virke omfattende og for nogle overflødig. Derudover er det en tidskrævende proces, og især inden for området vedr. medarbejderindflydelse er der elementer, kan stiftelsen trække ud. Dermed er efterspørgslen efter skuffe-SE-selskaber grundlagt.

Den ”nemmeste” måde at stifte et SE-selskab på, er gennem stiftelse af et SE-datterselskab til et allerede eksisterende SE-selskab. Derfor vil det som hovedregel være denne metode udbyderne vil benytte. Det har også været forventet at der ville blive udbudt sådanne løsninger, og begrebet er allerede godt kendt for så vidt angår almindelige aktieselskaber.¹⁰⁰

Ved en gennemgang af bilag 1 kan man se, at mange tjekkiske SE-selskaber er angivet som skuffeselskaber, og ”IA” under stiftelsesmetode. Hovedparten af disse selskaber har enten Europea Capital, SE eller Soffice SE som aktionær, og det formodes derfor, at de er stiftet

⁹⁹ <http://ecdb.worker-participation.eu>

¹⁰⁰ Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab s. 39

direkte som SE-datterselskaber med henblik på videresalg. Som omtalt i afsnittet ovenfor findes der også en dansk/svensk udbyder af skuffe-SE-selskaber.

Det skal understreges, at det ikke er ulovligt at købe et færdigregistreret SE-selskab, ud fra en betragtning om, at dette er stiftet i overensstemmelse med gældende regler.

Delkonklusion

I afhandlingens del III har jeg analyseret mig frem til svarene på de spørgsmål, som er opstillet i problemformuleringen. Jeg vil i denne delkonklusion opsummere de vigtigste elementer fra denne analyse.

Stiftelsen af et SE-selskab er underlagt visse begrænsninger, og kan kun foregå på de måder, som er nævnt i forordningen. Det betyder, at det eksempelvis ikke er muligt at stifte et SE-selskab via kontant indskud fra en fysisk person, som vi kender det fra aktie- og anpartsselskaber.

SE-selskabet skal stiftes af en juridisk person. Det er et krav der har sine rødder i det første udkast til forordningen. På det tidspunkt var forordningen tænkt som et middel til integration af allerede eksisterende virksomheder, og ikke som et alternativ til de nationale selskabsformer. Det kan dog være svært at se motiverne bag denne begrænsning, og da den nemt kan omgås ved at den fysiske person i stedet for køber et skuffeselskab, er det et af de steder der hensigtsmæssigt kunne ændres ved revisionen af loven.

Kravet om at stiftelsen skal indeholde et grænseoverskridende element bunder i mere juridiske forhold. Det er desuden, sammen med kravet om at kun juridiske personer kan deltage i stiftelsen, med til at modvirke, at SE-selskaber ikke bliver stiftet for at omgå enkelte landes lovgivning.

SE-selskabet er altså henvendt til eksisterende selskaber, der allerede agere på flere markeder. Stiftelsesprocedurerne fordrer også, at det er selskaber af en hvis størrelse der efterspørger selskabsformen. Motiverne for at stifte et SE-selskab kan være de nye muligheder der ligger i forordningen, som grænseoverskridende fusion og muligheden for hjemstedsflytning. Det kan også være ønsket om et signalere europæisk tilstedeværelse.

Allerede på nuværende tidspunkt udbydes der færdigregistrerede SE-selskaber som skuffeselskaber. Dermed har man mulighed for at købe sig fra de krævende stiftelsesprocedurer, og man kan opnå selskabsformen uden eksempelvis at opfylde kravet om grænseoverskridende element. Man har også mulighed for at etablere en virksomhed direkte i et SE-selskab. Skuffeselskaberne er ofte stiftet som datterselskaber af et eksisterende SE-selskab.

Interessen for SE-selskabet har ind til videre været begrænset. Det skyldes flere faktorer. Efter vedtagelsen af 10. selskabsdirektiv er SE-selskabet ikke længere ene om at tilbyde muligheden for grænseoverskridende fusion. De omfattende stiftelsesprocedurer kan ligeledes virke skræmmende for nogen. Derudover har mange koncerner bevidst valgt at have et selskab i hvert land det er engageret med henblik på risikoafgrænsning. Manglende kendskab til muligheden kan ligeledes spille ind.

Del IV

Konklusion

Denne afhandling tager udgangspunkt i følgende hovedspørgsmål: ”Hvad er motiverne bag forordningen og hvilke nye elementer introducerer den” samt ”Hvilke begrænsninger er der forbundet med stiftelsen af et SE-selskab”.

I denne afhandling blev der foretaget en beskrivelse af forordningens historiske baggrund for at give et overblik over ideer og perspektiver, som forordningen er bygget over. Tanken bag SE-selskabet er ikke ny, men blev grundlagt for over et halvt århundrede siden. Fra ideen officielt blev fremlagt til vedtagelsen gik der således over 35 år. I den periode undergik SE-selskabsformen en stor forandring. Fra oprindeligt at være et komplet reguleret europæisk selskab til den form der er blevet vedtaget med forordningen, hvor kun de grove træk er reguleret i forordningen, mens restens i høj grad er reguleret i den nationale lovgivning. At man har valgt at benytte sig af renvoi-teknikken i så stor grad som det er tilfældet, kan hovedsageligt tilskrives den manglende politiske enighed om hovedområder som eksempelvis medarbejderindflydelse og ledelsessystem.

Den omfattende brug af renvoi-teknikken er med til at skyde SE-selskabet ned som det supranationale selskab som der oprindeligt var tiltænkt. SE-selskaber kan dermed på flere områder være underlagt forskellige bestemmelser, alene fordi de har hjemsted i forskellige medlemsstater. Det må siges at være en svaghed ved forordningen. De vedtagne selskabsdirektiver er dog medvirkende til, at de forskellige medlemsstaters lovgivning på visse punkter er enslydende. Alternativt må det konstateres, at forordningen ikke var blevet vedtaget, hvis det ikke var for de mange kompromiser. De forskelle der er, var for stærkt forankret i de enkelte lande, og der var ikke vilje til at opgive disse særpræg. På et punkt som medarbejderindflydelse ville englænderne ikke have reguleringer, mens tyskerne ikke ønskede, at selskaber med forordningen fik en mulighed for at omgå de krav de stiller til dette område. Det åbner døren for en hel række fortolkningsspørgsmål som EF-domstolen i sidste ende kan komme til at tage stilling til.

Det er også af hensyn til renvoi-teknikken at der er opsat krav om, at det vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontoret skal være beliggende samme sted, da det til enhver tid skal være klart hvilken national lovgivning der henvises til.

Forordningen åbner op for muligheden for, at et SE-selskab kan flytte hjemsted på tværs af landegrænser. Dette nationalitetsskifte sker uden SE-selskabets status som retssubjekt forsvinder. Det betyder, at et selskab uden at blive opløst kan flytte til en anden medlemsstat. Beslutningen skal træffes med kvalificeret flertal på generalforsamlingen og man skal være opmærksom på, at kravet om sammenfald mellem vedtægtsmæssigt hjemsted og hovedkontor også gælder i denne situation. Fraflytningslandet har mulighed for at modsætte sig flytningen, såfremt det kan begrundes med samfundshensyn, men det forventes ikke at blive anvendt betydeligt i praksis. Aktionærer der modsætter sig flytningen har ligeledes mulighed for at få deres aktier indløst.

Stiftelsen af SE-selskaber kan ikke iværksættes af fysiske personer, som vi kender det fra stiftelsen af anparts- og aktieselskaber. Det er et krav der har sine rødder i det første udkast til forordningen. På det tidspunkt var forordningen tænkt som et middel til integration af allerede eksisterende virksomheder, og ikke som et alternativ til de nationale selskabsformer. Derimod kan juridiske personer deltage i stiftelsen. Ved stiftelse gennem fusion og omdannelse kan kun aktieselskaber deltage, mens der ved stiftelse af et SE-holdingselskab kan deltage såvel aktie- som anpartsselskaber. Ved stiftelse af et SE-datterselskab benyttes den brede selskabsdefinition fra Traktatens artikel 48 stk. 2. Den giver mulighed for, at kommanditselskaber, andelsselskaber samt interessentskaber kan deltagelse i stiftelsen. Det kan dog være svært at se motiverne bag denne begrænsning, og da den nemt kan omgås ved at den fysiske person i stedet for køber et skuffeselskab, er det et af de steder der hensigtsmæssigt kunne ændres ved revisionen af loven.

Forordningen åbnede ligeledes op for muligheden for grænseoverskridende fusion. Dette har ikke været tidligere været muligt, men efter vedtagelsen af forordningen har 10. selskabsdirektiv ligeledes åbnet for denne mulighed. Dermed blev et af argumenterne for omdannelse til SE-selskabet voldsomt amputeret, da det det ikke længere er et særligt kendetegn for SE-selskabet.

Stiftelsen af et SE-selskab er underlagt visse begrænsninger, og kan kun foregå på de måder, som er nævnt i forordningen. Det betyder, at det eksempelvis ikke er muligt at stifte et SE-selskab via kontant indskud fra en fysisk person, som vi kender det fra aktie- og anpartsselskaber.

Kravet om at stiftelsen skal indeholde et grænseoverskridende element bunder i mere juridiske forhold. Det er desuden, sammen med kravet om at kun juridiske personer kan deltage i stiftelsen, med til at modvirke, at SE-selskaber ikke bliver stiftet for at omgå enkelte landes lovgivning.

SE-selskabet er altså henvendt til eksisterende selskaber, der allerede agere på flere markeder. Stiftelsesprocedurerne fordrer også, at det er selskaber af en hvis størrelse der efterspørger selskabsformen. Motiverne for at stifte et SE-selskab kan være de nye muligheder der ligger i forordningen, som grænseoverskridende fusion og muligheden for hjemstedsflytning. Det kan også være ønsket om et signalere europæisk tilstedeværelse.

Allerede på nuværende tidspunkt udbydes der færdigregistrerede SE-selskaber som skuffeselskaber. Dermed har man mulighed for at købe sig fra de krævende stiftelsesprocedurer, og man kan opnå selskabsformen uden eksempelvis at opfylde kravet om grænseoverskridende element. Man har også mulighed for at etablere en virksomhed direkte i et SE-selskab. Skuffeselskaberne er ofte stiftet som datterselskaber af et eksisterende SE-selskab.

Forordningen foreskriver på forhånd fire punkter, som skal undersøges for, om de er hensigtsmæssige at ændre. Jeg mener, at det vil være hensigtsmæssigt at tillade at SE-selskabets vedtægtsmæssige hjemsted og hovedkontor kan være beliggende i forskellige medlemsstater. Ikke mindst set i betragtning af domstolens praksis på området, hvor hovedsædekriteriet som grundlag for fastsættelse af et selskabs nationalitet underkendes som værende i strid med etableringsretten. Derudover vil muligheden for at tillade SE-selskabet at indsætte bestemmelser i sine vedtægter, som eller ikke er tilladt for et almindeligt aktieselskab med hjemsted i det pågældende land kunne få stor betydning for udviklingen af SE-selskabet som selskabsform.

Derudover vil det tillige være ønskværdigt, hvis eksempelvis spaltning blev tilføjet som stiftelsesmetode. Der findes allerede såvel spaltningsdirektivet, og fusionsbeskatningsdirektivet

medtager allerede spaltning som skattefri på linje med fusion. For at SE-selskabet skal øge sin udbredelse, er det vigtigt, at dette har samme muligheder for at agere som et nationalt selskab.

Ud over disse punkter mener jeg, at det ville være hensigtsmæssigt, at den uensartethed, som renvoi-teknikken medfører. En måde herpå kunne være at nå til enighed om de selskabsdirektiver der allerede er undervejs. Derudover vil det på den lange bane være nyttigt, hvis de i præambelen nr. 20 omtalte områder som skatteret, konkurrenceret mv. kunne komme under fælles regulering. Især skatteområdet, der i dag er et af hovedmotiverne bag koncerners placering af virksomheder.

Interessen for SE-selskabet har ind til videre været begrænset. Det skyldes flere faktorer. Efter vedtagelsen af 10. selskabsdirektiv er SE-selskabet ikke længere ene om at tilbyde muligheden for grænseoverskridende fusion. De omfattende stiftelsesprocedurer kan ligeledes virke skræmmende for nogen. Derudover har mange koncerner bevidst valgt at have et selskab i hvert land det er engageret med henblik på risikoafgrænsning. Manglende kendskab til muligheden kan ligeledes spille ind.

Litteraturangivelse

Bøger

Andersen, Paul Krüger, Aktie- og anpartsselskabsret, 7. reviderede udgave, 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag ISBN 87-574-0767-3

Birkmose, Hanne Søndergaard, Konkurrence mellem retssystemer – Delaware-effekten i et europæisk selskabsretligt perspektiv, 1. udgave, 2004, Forlaget Thomson/Gadjura ISBN 87-619-0819-3

Christensen, Jan Schans, Kapitalselskaber, aktie- og anpartsselskabsret, 1. udgave, 2003, Forlaget Thomson/Gadjura ISBN 87-619-0545-3

Christensen, Jan Schans og Laursen, Sanne Dahl, Det europæiske selskab, 1. udgave, 2007, Forlaget Thomson/Gadjura ISBN 87-619-1333-3

Hansen, Søren Friis, Europæisk koncernret – bør koncernretten reformeres og kodificeres, 1. udgave, 1996, Jurist- og Økonomforbundets Forlag ISBN 87-574-7570-9

Werlauff, Erik, Werlauff's kommenterede aktieselskabslov, 2. udgave, 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag ISBN 87-574-0589-1

Werlauff, Erik, SE-Selskabet – Det europæiske aktieselskab, 1. udgave, 2002, Jurist- og Økonomforbundets Forlag ISBN 87-574-0791-6

Werlauff, Erik, Selskabsret, 5. udgave, 2003, Forlaget Thomson/Gadjura ISBN 87-619-0598-4

Artikler

Revision & Regnskabsvæsen nr. 1 2002 side 6ff, Det europæiske selskab af advokaterne Niels Bang Sørensen og Mette Klingsten, Gorrissen Federspiel Kierkegaard

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 2 2002 side 235ff, Hvem vil efterspørge et SE-selskab?
Af advokat Jon Stokholm, Lind & Cadovius

Ugeskrift for retsvæsen 1973B.99 Det europæiske aktieselskab af cand. Jur. Steen Steincke og
cand. jur. Niels Henrik Englev

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 3 2004 side 278ff, Tilsynsmæssige konsekvenser ved
finansielle virksomheders stiftelse af et Europæisk Selskab af Ph.D.-stipendiat Christian Lin-
dekilde Schmidt

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 2 2002 side 240ff, Medarbejderindflydelse i SE-
selskaber? Af Professor, dr. jur. Ruth Nielsen

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 4 2001 side 470ff, Det Europæiske Selskab er en realitet
af Jacob Hjortshøj og Tomas Krüger Andersen, Bech-Bruun Dragsted

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 3-4 2000 side 291ff, Frygten for Delaware – Monsteret
fra USA? af Ph.d. Hanne Søndergaard Birkmose

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 2 1999 side 92ff, Centros Ltd.-afgørelsen og dens conse-
kvenser af Lektor, Ph.d. Karsten Engsig Sørensen

Ugeskrift for retsvæsen 2004B.242 Grænseoverskridende flytning af et SE-selskab – et hjem-
stedskrav i strid med etableringsretten i Traktaten af professor, dr.jur. Erik Werlauff

Revision & Regnskabsvæsen nr. 12 2003 side 28ff, Det europæiske andelsselskab (SCE) af
advokaterne Carsten Fode og Arne Møllin Ottosen, Kromann Reumert

Revision & Regnskabsvæsen nr. 3 2004 side 34ff, Det europæiske selskab – beskatningsmæs-
sige forhold af Susanne Kjær og Morten von Jessen, KPMG

SR-skat 2004 s. 73ff, Beskatning af SE-selskabet – en oversigt af Jacob Bundgaard,
CBS/Deloitte Skat

Nordisk tidsskrift for selskabsret nr. 3 2004 side 265ff, Hjemstedsbegrebet i anpartsselskabslovens § 5 stk. 1 nr. 2 af Hanne Søndergaard Birkmose

Columbia Journal of European Law, nr. 11:2 2004/05 side 187, Will There ever be a “Delaware of Europe?” af Patrick S. Ryan

Domme

C-212/97, Centros

C-167/01, Inspire Art

C-208/00, Überseering

C-411/03, SEVIC

Sag 81/87, Daily mail

Erhvervsankenævnets kendelse af 18. november 2003, Hjemsted

Lovgivning

Rådets forordning (EF) nr. 2157/2001 af 8. oktober 2001 om statut for det europæiske selskab (SE)

Rådets direktiv 2001/86/EF af 8. oktober 2001 om fastsættelse af supplerende bestemmelser til statut for det europæiske selskab (SE) for så vidt angår medarbejderindflydelse

EF-traktaten

Lov nr. 363 af 19/05 2004 om det europæiske selskab

Lov nr. 281 af 26/04 2004 om medarbejderindflydelse i SE-selskaber

EU's selskabsdirektiver, herunder 3-4-6-7-9-10-11-14

Anden litteratur

Udskrift fra forhandling om lovforslag L142 fra folketinget tirsdag den 17. februar 2004

SEs in Europe – Established, in preparation, announced interest, sold shells, liquidated and failed opdateret 8. august 2006 som er udarbejdet af Sandra Schwimbersky, Frequently Asked Questions (FAQs) on the European Company af Michael Stollt, ETUI (marts 2004) hentet fra www.seeurope-network.org

Det europæiske selskab (SE) – Debatoplæg vedrørende selskabsretlig indarbejdelse af Rådets forordning (EF) nr. 2157/2001 om statut for det europæiske selskab (SE) fra Erhvervs- og selskabsstyrelsen

Høringsnotat vedrørende forordningen om det europæiske selskab – forslag til SE-lov og forslag til følgelov fra Erhvervs- og selskabsstyrelsen

EU i fokus - Nyt for danske virksomheder, Europæiske selskabsformer, Særnummer januar 2002 fra Ernst & Young

Group of Experts "European Systems of Worker Involvement" (with regard to the European Company Statute and the other pending proposals) FINAL REPORT (Davignon-rapporten)

Opinion of the Economic and Social Committee on the Communication from Commission concerning the social action programme 1998-2000 98-c 407-30

Opinion of the Economic and Social Committee on the European Company Statute 98-c 129-01

Betænkning om udkast til Rådets forordning om statut for det europæiske selskab (SE)

SE European Company (Societas Europae) af Matti Koskinen, Union of Professional Engineers in Finland IL, The Council of Finnish Industrial Unions TP

Group of experts "SE" – Working paper No. 1

Materialesamling fra "store SE-dag" ved erhvervsjurastudiet ved AAU 24/10 2003 med indlæg fra bl.a. Erik Werlauff, Søren Friis Hansen m.fl.

Erhvervs- og selskabsstyrelsen – Forordning om statut for det europæiske selskab. Publikation fra styrelsens hjemmeside.

<http://ecdb.worker-participation.eu> Hjemmeside oprettet i ETUI-REHS-regi. (European Trade Union Institute for Research, Education, Health and Safety) Non-profit organisation der vedligeholder liste over etablerede SE-selskaber samt har oplysninger om planlagte eller skrinlagte omdannelser.

MAN Diesel SE – new European Company - Pressemeddelelse fra MAN B&W Diesel Group 21. februar 2006

Co-determination agreement for the future MAN Diesel SE – Pressemeddelelse fra MAN B&W Diesel Group 28. april 2006

MAN Diesel becomes a European Company – Pressemeddelelse fra MAN Diesel Group 31. august 2006

Stenstrand, Tom, Elcoteq SNB Negotiations – Experiences and procedures

Proposal of Elcoteq SE's Board of Directors to Annual General Meeting that Elcoteq's Domicile be moved to Luxembourg – Pressemeddelelse fra Elcoteq 22. december 2006

Euro Am Sonntag – MAN prüft Europa-AG. Udgave 27/08 fra 6. juli 2008

Bilag 1: Oversigt over stiftede SE-selskaber

Firma	Type	Hjemsted	Etableringsmetode
Abatus Invest SE	Tomt	Tyskland	Fusion
ABN AMRO Nordic Securities SE (tidligere Alfred Berg SE)	Normal	Sverige	Omdannelse
Afschrift SE	UFO	Luxembourg	Fusion
Akcenta Group SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Algest SE	UFO	Luxembourg	Fusion
Allianz Investment Management SE	UFO	Tyskland	IA
Allianz SE	Normal	Tyskland	Fusion
Alter Bail SE	UFO	Luxembourg	IA
Arcelor Steel Trading SE	UFO	Holland	Omdannelse
ARTEMIS Global Capital SE	Tomt	Tyskland	IA
Atrium Achtzehnte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Dreizehnte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Dritte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Irland	IA
Atrium Neunte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Sechzehnte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Siebzehnte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Vierte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Atrium Zwölfte Europäische VV SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Aufid SE	UFO	Liechtenstein	IA
BASF SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Beiten Burkhardt EU-Beteiligungen SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Beteiligungs- und Investment SE	Skuffeselskab	Luxembourg	Fusion
BIBO ZWEITE Vermögensverwaltungsgesellschaft SE	UFO	Storbritannien	IA
Bitzer SE	Normal	Tyskland	IA
Black Lotus SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Black More SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Blitz 07-241 SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA

Blitz 07-242 SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Blitz 07-243 SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Blitz F07-zwei-fünfundvierzig SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Blitz F07-zwei-siebenundvierzig SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Blitz F07-zwei-vierundvierzig SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
bluO SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Bolagsstiftarna International SE	Skuffeselskab	Sverige	Datterselskab
BOLBU Beteiligungsgesellschaft SE	UFO	Storbritannien	IA
Bon Art Music SE (tidligere Calangute SE)	UFO	Tjekkiet	IA
Carthago Value Invest SE	Normal	Tyskland	Datterselskab
Catalis SE	Normal	Holland	Omdannelse
Centaurus Real SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Centurion Group SE (tidligere Centurion Consulting SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Cesky pivni festival SE (tidligere Thunderbolt Real SE)	UFO	Tjekkiet	IA
CHAMR Enterprise SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Cohors Praetoria SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Conrad Electronic SE	Normal	Tyskland	Fusion
Conrad Holding SE	Normal	Tyskland	Fusion
Contacc SE (Melissan Invest SE)	UFO	Tjekkiet	IA
Convergence CT SE	Normal	Tyskland	Fusion
conwert Immobilien Invest SE	Normal	Østrig	Omdannelse
Cosmas Verwaltungs - und Beteiligungs - SE	UFO	Tjekkiet	IA
CPI Holding SE	UFO	Tjekkiet	IA
Crius Capital SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Cronus Holding SE	UFO	Tjekkiet	IA
Culture Commune SE	UFO	Belgien	IA
Czech Power SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Demonta Trade SE	Normal	Tjekkiet	Fusion

Derex Group SE (tidligere Abaris Capital SE)	UFO	Tjekkiet	IA
DIAG Human SE	UFO	Liechtenstein	Fusion
Dipona SE	UFO	Tjekkiet	IA
Donata Holding SE	Normal	Tyskland	Fusion
Dreamliner SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
EBD European Business Development SE	Tomt	Tyskland	IA
EBD Vierte Verwaltungsgesellschaft SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Einhaus SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
EINS European Invest + Sales SE	UFO	Tyskland	IA
Elanor Europe SE (tidligere Hestia SE)	UFO	Tjekkiet	IA
Elcoteq SE	Normal	Luxembourg	Omdannelse
Equens SE	Normal	Holland	Fusion
Equipotential SE	UFO	Tyskland	IA
Eurofins Scientific SE	UFO	Frankrig	IA
Euromater SE	Tomt	Tjekkiet	Fusion
Europea Capital, SE	Tomt	Tjekkiet	Fusion
Eurotunnel SE	UFO	Belgien	Datterselskab
FH Invest SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Finep Holding SE	UFO	Tjekkiet	IA
Flavius Valerius SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Fortis Intertrust Corporate Services SE	Tomt	Holland	IA
Fresenius SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Frosinore SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
G.I.S. Europe SE	UFO	Holland	Fusion
Galleria di Brennero Brennerbasistunnel BBT SE	Normal	Østrig	Fusion
GIG Golem Investment Group SE (tidligere Brillare SE)	UFO	Tjekkiet	IA
Go East Invest SE	Tomt	Tyskland	Fusion

Goldsan SE	UFO	Slovakiet	IA
Graphisoft Park SE	Tomt	Ungarn	Holding
Graphisoft SE	Normal	Ungarn	Omdannelse
Graysoner SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Habasit Holding SE	UFO	Tjekkiet	IA
Hager SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
HEND International SE	UFO	Tjekkiet	IA
Huber Group Holding SE	Normal	Tyskland	Holding
Hyspania Capital SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
I.C.E. Innovative Canmakers Europe SE	Skuffeselskab	Tyskland	Fusion
I.M. Skaugen SE	Normal	Norge	Fusion
Iapetus Real SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Informa Deutschland SE	Normal	Tyskland	IA
Innovatis & Cie SE	UFO	Frankrig	Omdannelse
INNOVIA PPP Solutions SE	Skuffeselskab	Østrig	Holding
International Project and Investment Development Corporation, SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Intervasco SE (tidligere Caliopa SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Investimenti Belgien SE	UFO	Belgien	Fusion
Istrokapital SE	Normal	Cypern	Fusion
Joh. A. Benckiser SE (JAB)	Normal	Østrig	Omdannelse
Jura Management SE	Tomt	Tyskland	Omdannelse
KKCG SE	UFO	Cypern	Fusion
Knauf Interfer SE	Normal	Tyskland	Fusion
Koh-I-Noor International SE	UFO	Luxembourg	IA
Kopstal Real Estate SE	UFO	Luxembourg	IA
Kvido Czech SE (tidligere Iron Throne SE)	UFO	Tjekkiet	IA
Leo Vermögensverwaltungs SE	UFO	Tyskland	IA
Limagrain Central Europ - SE	UFO	Frankrig	Omdannelse
Lohaner SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Luxury & Sports Cars SE	Normal	Letland	IA

Lyreco CE, SE	Normal	Slovakiet	Omdannelse
Mabelliane SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
MAN Diesel SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
MatMar SE	Tomt	Østrig	Holding
Max Boegl International SE	Normal	Tyskland	Fusion
MDM SE	Tomt	Østrig	Fusion
Media Corner SE	UFO	Belgien	Fusion
Mengold SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Mensch und Maschine Software SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Mercadian SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Minos 2005/01 Vermögensverwaltungs SE	Tomt	Tyskland	IA
MiracIIS SE (tidligere Elminster SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Mirrodin SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
MPIT Structured Financial Services SE	Tomt	Holland	Datterselskab
MSU International SE (tidligere Gladius SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Murciana SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Narada Europe SE	Tomt	Storbritannien	IA
New Energy Way SE (tidligere Leeroy SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
NGN-Europe SE	UFO	Tyskland	IA
Nh-Trans SE	Normal	Tjekkiet	Fusion
NordITube Technologies SE	UFO	Tyskland	IA
Noyeston SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Odfjell SE	Normal	Norge	Omdannelse
Odfjell Terminals SE	Normal	Norge	Omdannelse
Olivenbauer SE (tidligere Atrium Achte Europäische VV SE)	UFO	Tyskland	IA
Omnia Holding SE	Normal	Tjekkiet	Datterselskab
Orchestra Service SE	Normal	Tyskland	Fusion
Patriciana SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA

PCC SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Penelope Development SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Plansee SE	Normal	Østrig	Omdannelse
Porsche Holding SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Primera Trading SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Pro-Jura 0507 SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Pro-Jura SE Europäische Aktiengesellschaft	UFO	Tyskland	IA
Prosafe SE	Normal	Norge	Omdannelse
Quick Power Plant Hodonín SE (tidligere Viconia SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Quick Start Europea SE	UFO	Tjekkiet	IA
Riga RE - SE	Normal	Letland	Omdannelse
RPG Industries SE	UFO	Cypern	Fusion
RSL COM Tyskland SE	Skuffeselskab	Storbritannien	IA
sapodo SE	UFO	Tyskland	IA
Sarpedon 2007/01 Vermogensverwaltungs SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Schering-Plough Clinical Trials SE	Tomt	Storbritannien	Datterselskab
SCOR Global Life SE	Normal	Frankrig	Omdannelse
SCOR Global P&C SE	Normal	Frankrig	Omdannelse
SCOR SE	Normal	Frankrig	Omdannelse
SCS Europe SE	Tomt	Holland	IA
SE HAWA Estland	UFO	Estland	IA
SE Reussite Finances Groupe	UFO	Letland	IA
SE Sampo Life Insurance Baltic	Normal	Estland	Omdannelse
SE TradeCom Finanzinvest	Normal	Østrig	Omdannelse
Seesam Life Insurance SE	Normal	Estland	Fusion
Sevasteran SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Sevic Systems SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Soffice SE (tidligere Nalia SE)	Tomt	Tjekkiet	IA
Solar Equity SE (tidligere Atrium Sieb-	Tomt	Tyskland	IA

te Europäische VV SE)			
Solar Invest SE (tidligere Atrium Sechste Europäische VV SE)	Tomt	Tyskland	IA
Spirall Solution SE (tidligere Hyperion Investment SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
SpiritON MEDIA Holding SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
SR International Business Insurance SE	Tomt	Tyskland	Fusion
Startplattan 39001 SE	Skuffeselskab	Sverige	SE-datter
Startplattan 39002 SE	Skuffeselskab	Sverige	SE-datter
STG Erste Vermögensverwaltungs- und Beteiligungsgesellschaft SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
STG Zweite Vermögensverwaltungs- und Beteiligungsgesellschaft SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
Strabag Bauholding SE	Normal	Østrig	Omdannelse
Sunshine-Invest SE	UFO	Belgien	Fusion
Surteco SE	Normal	Tyskland	Omdannelse
Swiss Re International SE	UFO	Luxembourg	Omdannelse
T-Group SE	UFO	Østrig	Datterselskab
Tchibo Beteiligungsinvest SE	UFO	Østrig	IA
TCN Urop SE	Tomt	Holland	Omdannelse
Teuroborian Consulting SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Teuton Invest SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Torria SE	Tomt	Slovakiet	IA
Tourism Real Estate Property Holding SE	Tomt	Holland	IA
Tourism Real Estate Services Holding SE	Tomt	Holland	IA
Unifinancialbanc SE	UFO	Belgien	IA
UPRN 1 SE	Tomt	Luxembourg	Omdannelse
viaSky SE (tidligere Amaunator SE)	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA
Viel et Compagnie-Finance – SE	UFO	Frankrig	IA
VVV Vermietung-Verwaltung-	Tomt	Tyskland	IA

Verpachtung SE			
WatchDog SE	UFO	Tyskland	IA
World Nordic SE	UFO	Denmark	IA
World Wide Power SE	Tomt	Tyskland	IA
World-Wide-Invest SE	Skuffeselskab	Tyskland	IA
xStudy SE	Tomt	Tyskland	IA
Yella SE	Tomt	Tyskland	IA
YSL Beauté Benelux SE	Skuffeselskab	Belgien	Fusion
Yuvia SE	Skuffeselskab	Tjekkiet	IA

Oplysningerne i dette bilag er hentet via ecdb.worker-participation.eu

Når der under type er angivet ”tomt” betyder det, at selskabet er i drift, men ikke har ansatte. ”Normal” betyder, at selskabet er i drift, og at der er ansatte. ”UFO” betyder, at selskabet er i drift, men at det ikke har været muligt at fremskaffe oplysninger om ansatte mv. ”Skuffeselskab” dækker over tomme selskaber uden drift eller ansatte, og som er stiftet med videresalg for øje. Når der under etableringsmetode er angivet ”IA” skyldes det, at det ikke har været muligt at skaffe oplysninger herom.